

Міністерство освіти і науки України
Одеська державна академія будівництва і архітектури
Архітектурно-художній інститут

КАФЕДРА АРХІТЕКТУРИ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для виконання
курсowego проекту на тему
«Драматичний театр із залом на 1000 глядачів»

Для студентів VI курсу
спеціальності 191 – «Архітектура та містобудування»
освітнього рівня – «Магістр»

Одеса – 2011

Затверджено

Вченою Радою

Архітектурно-художнього інституту ОДАБА
Протокол №7 от 3.03.2011 р.

Методичні вказівки розглянуті і рекомендовані до друкування на засіданні кафедри « Архітектура будівель і споруд» (протокол №4 от 16.12.2010 р.) і на засіданні Науково-методичної комісії (протокол №3 від №3 от 18.01.2011 р.).

Розробили:	канд., арх., доц.	Андріанова Г.А.
	старший викладач	Захаревська Н.С.
	асистент	Долгих Т.А.

Рецензенти:

Канд. арх., доц. каф. „Архітектури будівель і споруд” Яременко І.С.
Начальник Управління з питань охорони об'єктів культурної спадщини Одеської Міської Ради, канд. арх., доц. Мещеряков В.М.

В методичних вказівках розглянуті питання вибору ділянки, визначення містобудівної ситуації, зонування території, архітектурно-планувального рішення будинку драматичного театру із залом на 1000 глядачів.

Відповідальний за випуск:

завідувач кафедри „Архітектура будівель і споруд”, доктор архітектури, професор
Уреньов В.П.

ЗМІСТ

	Стр.
Вступ.....	4
1. Рішення генерального плану театрального будинку.....	4
2. Об'ємно-планувальні рішення театральних будинків.....	6
2.1. Приміщення глядацького комплексу.....	6
2.1.1. Приміщення, що обслуговують глядачів.....	7
2.1.2. Зал для глядачів.....	12
2.2. Приміщення демонстраційного (сценічного) комплексу.....	15
2.2.1. Театральна сцена.....	15
2.2.2. Приміщення, що обслуговують сцену.....	19
3. Вимоги пожежної безпеки до театральних будинків.....	23
4. Склад і графічне оформлення проекту.....	24
5. Програма-завдання для виконання курсового проекту «Драматичний театр із залом на 1000 глядачів».....	26
6. Ілюстрації.....	31
7. Термінологічний словник.....	48
Література.....	49

ВСТУП

Курсовий проект драматичного театру на 1000 місць завершує фахову навчальну підготовку зі спеціальності «Архітектура будівель і споруд». У методичних вказівках використані діючі на території України нормативні документи [1,2,3], допомоги із проектування [8], а також досвід проектування і експлуатації драматичних театрів у нашій країні та за кордоном [5,6,7,9].

Виконуючи курсовий проект на тему «Драматичний театр із залом на 1000 глядачів», студенти вирішують містобудівне завдання вибору місця для розміщення театру в структурі міста. У проекті обов'язково повинні бути враховані особливості існуючої навколишньої забудови, існуючого архітектурного середовища.

Студентам необхідно приділити увагу питанням вибору нестандартних конструктивних рішень (можливе використання великопрогонових конструкцій), застосування сучасних оздоблювальних матеріалів. Особливого пророблення заслуговує пошук оригінального образу театрального будинку, що відповідає його внутрішньому змісту.

При проектуванні театру слід враховувати потреби інвалідів і маломобільних груп населення [4].

1. РІШЕННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ ТЕАТРАЛЬНОГО БУДИНКУ.

Вибір земельної ділянки для розміщення театру здійснюється на основі передпроектного дослідження, яке включає:

- відвідування і фотофіксацію ділянки проектування;
- аналіз існуючої містобудівної ситуації (потрібні зручні транспортні зв'язки з районами міста, можливість вільного під'їзду транспорту й пішохідних підходів до ділянки);
- аналіз навколишньої забудови (поверховість, стилістика забудови, наявність поблизу інших великих громадських будинків, загальноміських зон відпочинку і функціональний зв'язок з ними);
- особливості ділянки проектування (форма ділянки, її рельєф, видові точки, з яких буде сприйматися запроєктований будинок).

Матеріали передпроектного дослідження включаються в пояснювальну записку до проекту.

Площа ділянки будинку театру при острівному розміщенні будинку приймається в межах 1,2 – 1,7 га. Відступ від червоної лінії забудови до будинку театру - 20-30 метрів для створення зони для збору глядачів перед входом.

В умовах ущільненої міської забудови можливе скорочення розмірів земельної ділянки за рахунок зменшення майданчиків перед входами на 15-20%. Також можливе скорочення кількості функціональних зон на ділянці за рахунок господарського двору й стоянок автомобілів (розмістити у підземному рівні).

На території ділянки театру слід передбачити:

- Відкриті майданчики перед входами в театр із розрахунку $0,3\text{м}^2$ на одного глядача, що користується даним входом. Головний вхід виділяється основною площею, підходи до нього – широкими пішохідними алеями.
- Зелені насадження. На території театру бажане розміщення зеленої зони для відвідувачів. У її межах можуть проводитися концерти й спектаклі на відкритому повітрі, карнавали, свята.
- Автостоянки для відвідувачів на 100-150 автомобілів (із розрахунку 10-15 машиномісць на 100 відвідувачів). Площа стоянок приймається 30м^2 на легковий автомобіль (разом із проїздами). Відкриті автостоянки звичайно розміщуються на периферії ділянки і відокремлюються від зони для глядачів зеленими насадженнями.

При розміщенні будинку на ущільненій ділянці слід передбачити підземний паркінг тієї ж місткості. При розташуванні автостоянок під землею бажане влаштування теплих виходів з них безпосередньо у вестибюлі для глядачів і працівників театру.

Можливе розміщення автостоянок для відвідувачів за межами ділянки театру на прилеглих територіях, але не далі ніж 300м від будинку театру.

- Пожежні проїзди. Навколо будинку театру слід передбачити проїзди для пожежної техніки шириною 4м, що з'єднуються з міськими вулицями.
- Розвантажувальні майданчики. До місць завантаження складів декораціями організують під'їзди, а поблизу їх улаштовуються розвантажувальні майданчики шириною 4,5м, довжиною — 8 м. Розвантажувальні майданчики можуть бути розміщені в цокольному або підземному поверсі.
- Господарський двір. Робочі процеси, пов'язані з різними господарськими потребами театру, вимагають ізолюваної території. Площа господарського двору рекомендується не менше 400 м^2 . Якщо господарський двір має один в'їзд, то в його габарити треба вписати коло діаметром 20м для розвороту автомашин (Рис. 1).
- Підсобний корпус (майстерні й склади) може бути розміщений в основному будинку театру, може примикати до будинку театру з боку одного з карманів або ар'єрсцени, може бути розташований окремо (біля господарського двору).
- Службові входи й автостоянки службового транспорту для артистів і працівників театру.

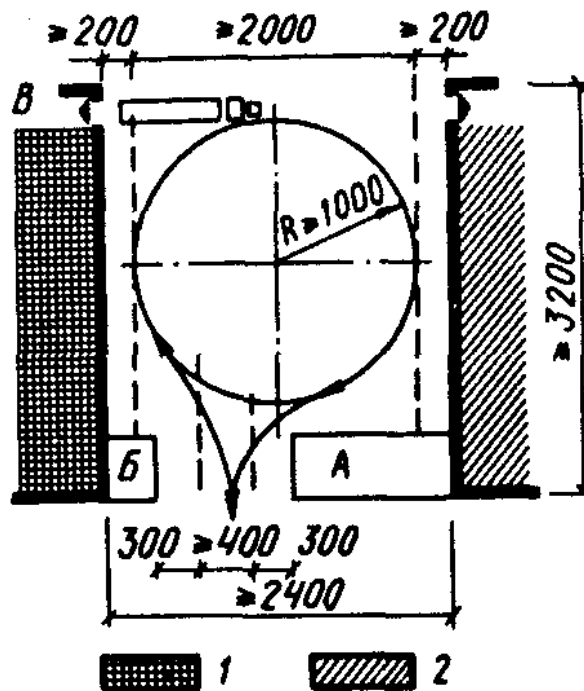

Рис. 1. Розміщення і організація господарського двору.

*А - монтажний двір; Б - навіс для лісоматеріалів і труб; В - доставка;
1 – будинок театру; 2 - виробничі приміщення. Розміри в сантиметрах.*

2. ОБ'ЄМНО-ПЛАНУВАЛЬНІ РІШЕННЯ ТЕАТРАЛЬНИХ БУДИНКІВ

Всі приміщення театру діляться на два взаємозалежні комплекси: глядацький і демонстраційний (сценічний).

У глядацькому комплексі відвідувачів приймають, обслуговують, створюють їм найкращі умови сприйняття вистави. Це зал для глядачів і приміщення для обслуговування глядачів. Глядацький комплекс займає 30-40% площі театру.

У демонстраційному (сценічному) комплексі спектакль або концерт підготовляється й здійснюється. В нього входять сцена і всі приміщення, що забезпечують підготовку і проведення спектаклю. Демонстраційний (сценічний) комплекс займає 60-70% площі театру.

2.1. Приміщення глядацького комплексу.

Глядацький комплекс включає: вхідний, розподільний і касовий вестибюлі, гардероб, фойє, кулуари, курильні, буфети, санітарні вузли для глядачів, приміщення адміністрації будинку, що пов'язані із глядачами, зал для глядачів.

Часто глядацькі приміщення доповнюються виставковими залами (музеєм). Можливі рішення, коли музей працює автономно, а не тільки під час спектаклів, і має окремий вхід з вестибюлем і гардеробом. До глядацької частини також можна включити кафе або ресторан зі своєю кухнею, своїм вестибюлем і окремим входом.

2.1.1.Приміщення, що обслуговують глядачів

Вхідний і розподільний вестибюль. У цих приміщеннях глядачі знімають верхній одяг і після цього рівномірно розподіляються по приміщеннях театру. Зовнішні входи у вхідний вестибюль повинні мати тамбури із двома рядами дверей і тепловою завісою. Глибина тамбура 1,2м (Рис. 2). Найпоширенішим є влаштування одного загального вестибюля (вхідного і розподільного одночасно) з одним гардеробом.

При розташуванні гардеробів на різних поверхах до кожного з них повинен примикати свій розподільний вестибюль, тому що потоки глядачів у верхньому одязі й без нього не повинні перетинатися.

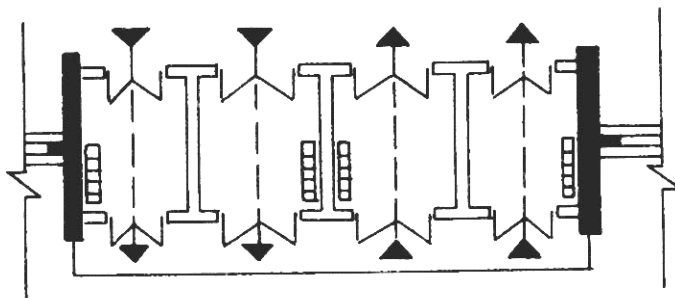
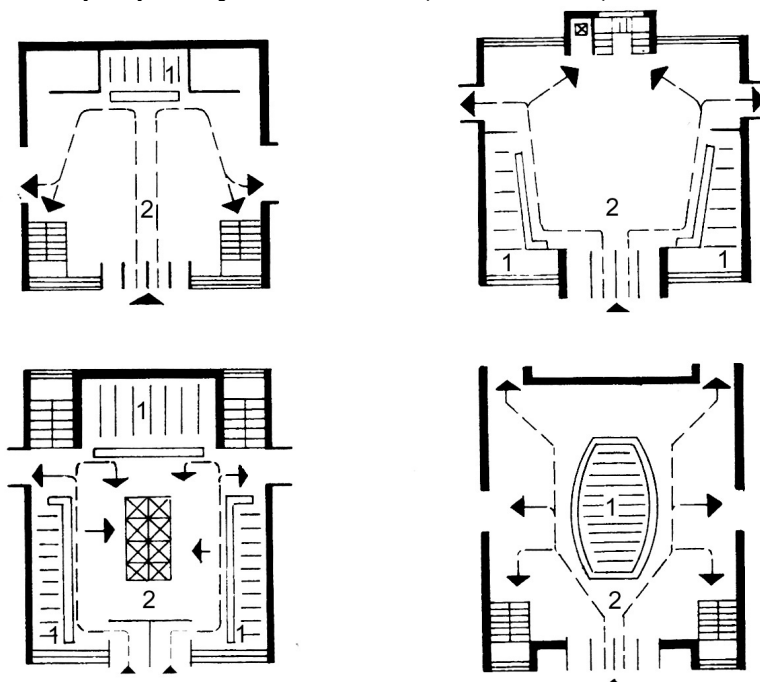

Рис. 2. Вхідні тамбури.

Гардероб. Безпосередньо примикає до вестибюля. У гардеробі важлива наявність довгого бар'єра для видачі й приймання верхнього одягу (1 погонний метр бар'єра на 30 глядачів) і вільного підходу до цього бар'єра. Глибина гардеробної від бар'єра до стіни рекомендується не більше 4м. Можливі різні варіанти розміщення гардероба у вестибюлі (Рис. 3, 4, 5).

*Рис. 3. Варіанти взаємного розміщення гардероба й вестибюля.
1-гардероб; 2-вестибюль.*

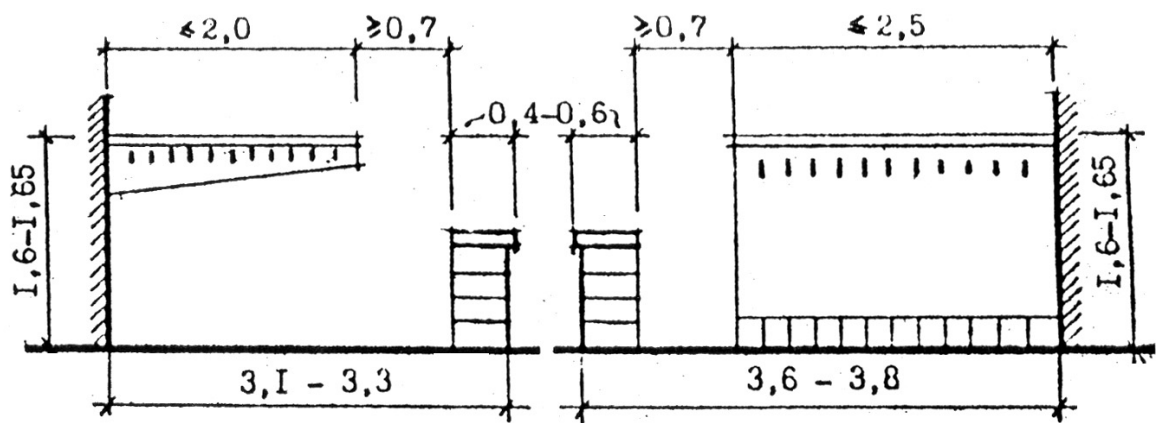

Рис. 4. Розміри гардеробних із консольними та стаціонарними вішалками.
Розміри в метрах.

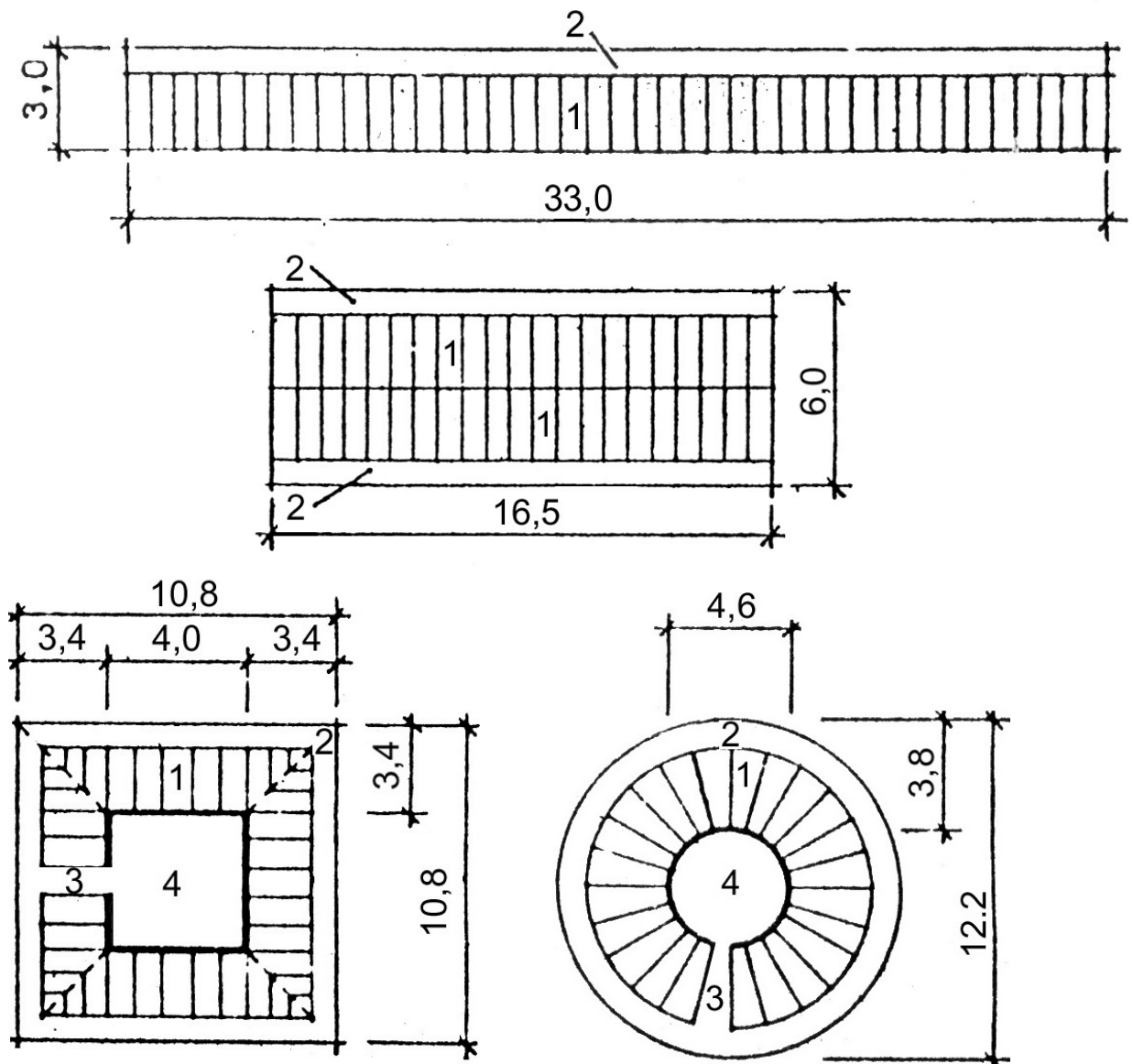

Рис. 5. Варіанти планування гардеробної театру із залом на 1000 глядачів із приблизно рівними площами.

1-гардероб; 2-бар'єр; 3-прохід у кімнату відпочинку; 4-кімната відпочинку гардеробників і білетерів. Розміри в метрах.

Касовий вестибюль призначений для продажу квитків на спектаклі. Він може бути у вигляді окремого приміщення із самостійним входом і холлом або розташовуватися в просторі вхідного вестибюля. Крім вікон з касових кабін у касовому вестибюлі передбачається вікно з кабінки чергового адміністратора. В окремих випадках залежно від містобудівної ситуації касовий вестибюль розташовується поряд із будинком театру.

Фойє призначене для відпочинку і спілкування глядачів перед спектаклем і в антрактах. Звичайно фойє робиться самим парадним приміщенням після залу для глядачів. У просторі фойє рекомендується виділяти зони для тихого відпочинку. Зони тихого відпочинку обладнуються кріслами, диванами, банкетками із розрахунку на одноразове користування 8-10% глядачів. Засобами зонування фойє є зелені насадження, меблі, перепади рівнів стелі й підлоги. У фойє бажане природне освітлення.

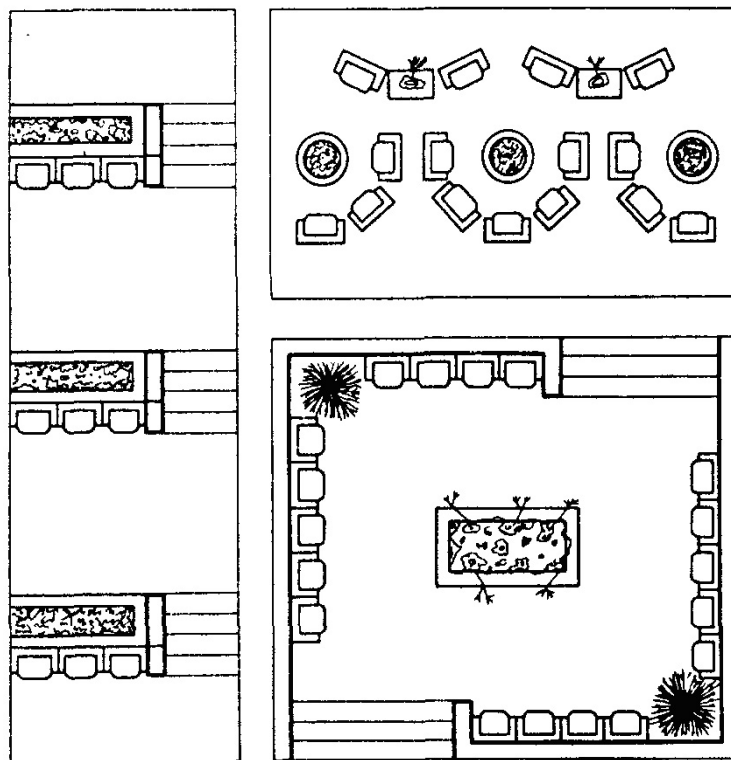

Рис. 6. Організація зон тихого відпочинку у фойє за допомогою меблів, зелені і перепадів у рівні підлоги.

Кулуари - це розподільні простори, які «обіймають» зал для глядачів по периметру. Кулуари поєднуються з фойє. Кулуари призначені для рекреації і евакуаційних цілей. Їхня ширина повинна бути не менше 2,4м (звичайно 4-6м). (Рис. 8)

Музей. Найчастіше призначення музею в театрі — показ історії театру. У музеї також можуть проходити тимчасові тематичні виставки живопису, скульптури, фотографії й інших видів мистецтва.

Експозиційне приміщення музею розташовується окремо або у поєднанні із приміщеннями глядацького комплексу. Рекомендується відводити для експозиції місця поза шляхами активного переміщення глядачів поблизу буфетів, санітарних вузлів, сходів та ін. Фондосховище музею розміщають тільки в ізольованому приміщенні.

Буфети, курилні і санітарні вузли повинні бути розташовані близько і з однаково зручним доступом для всіх груп глядацьких місць. Слід враховувати, вони використовуються великою кількістю людей в короткі антракти.

Буфет (буфети) розміщаються в окремому приміщенні або безпосередньо у фойє й кулуарах. Довжина стійки буфету приймається не менше 5м, а кількість місць - із розрахунку одне місце у буфеті на 12 глядацьких місць. При буфеті рекомендується передбачати сполучені з ним без перепадів висот приміщення мийної та доготовочної.

Курильну рекомендується розміщати в окремому приміщенні або на площі вестибюля за умови наявності в ньому спеціальної системи вентиляції. Робити курильну прохідною перед входом у санвузол забороняється.

Санітарні вузли проектують у складі двох приміщень — туалетна кімната та вбиральня. У туалетній кімнаті встановлюються вмивальники й дзеркала. У вбиральнях розміщуються кабінки з унітазами або пісуарами. Кількість санітарних приладів визначається виходячи зі співвідношення відвідувачів чоловіків і жінок 1:2. Санвузли проектують із розрахунку: один умивальник на 60 чіл.; у чоловічих – один унітаз і два пісуари на 70 чіл.; у жіночих – один унітаз на 20 чіл. При розташуванні вестибюлів, фойє і кулуарів більш ніж у двох поверхах, рекомендується виділяти санітарні вузли для балконів і ярусів, розташовуючи їх на відповідних поверхах.

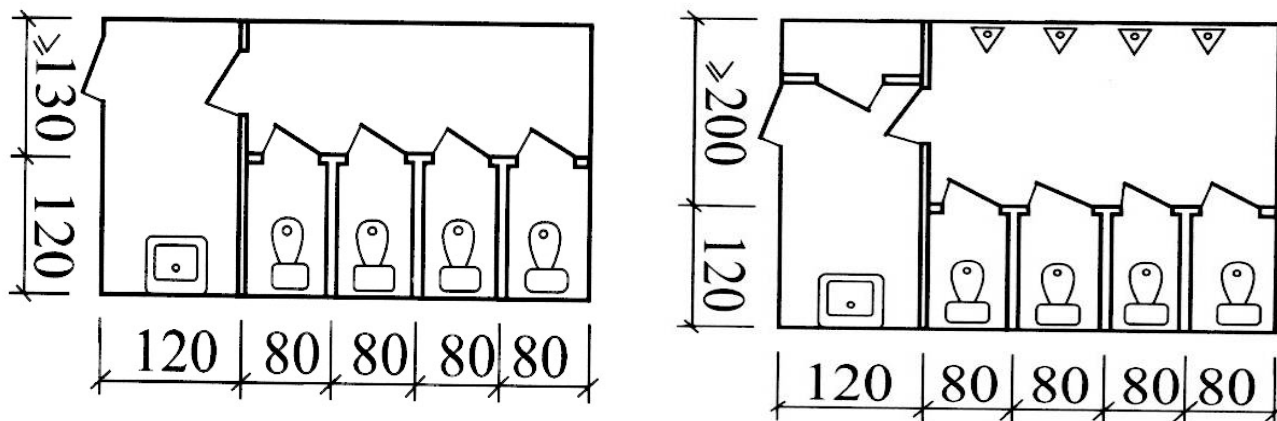

Рис. 7. Мінімальні розміри приміщень жіночих і чоловічих санітарних вузлів. Розміри в сантиметрах.

Дуже важливо зручне розташування сходів у глядацькому комплексі. Вони повинні бути ясно видними і розташованими по ходу руху.

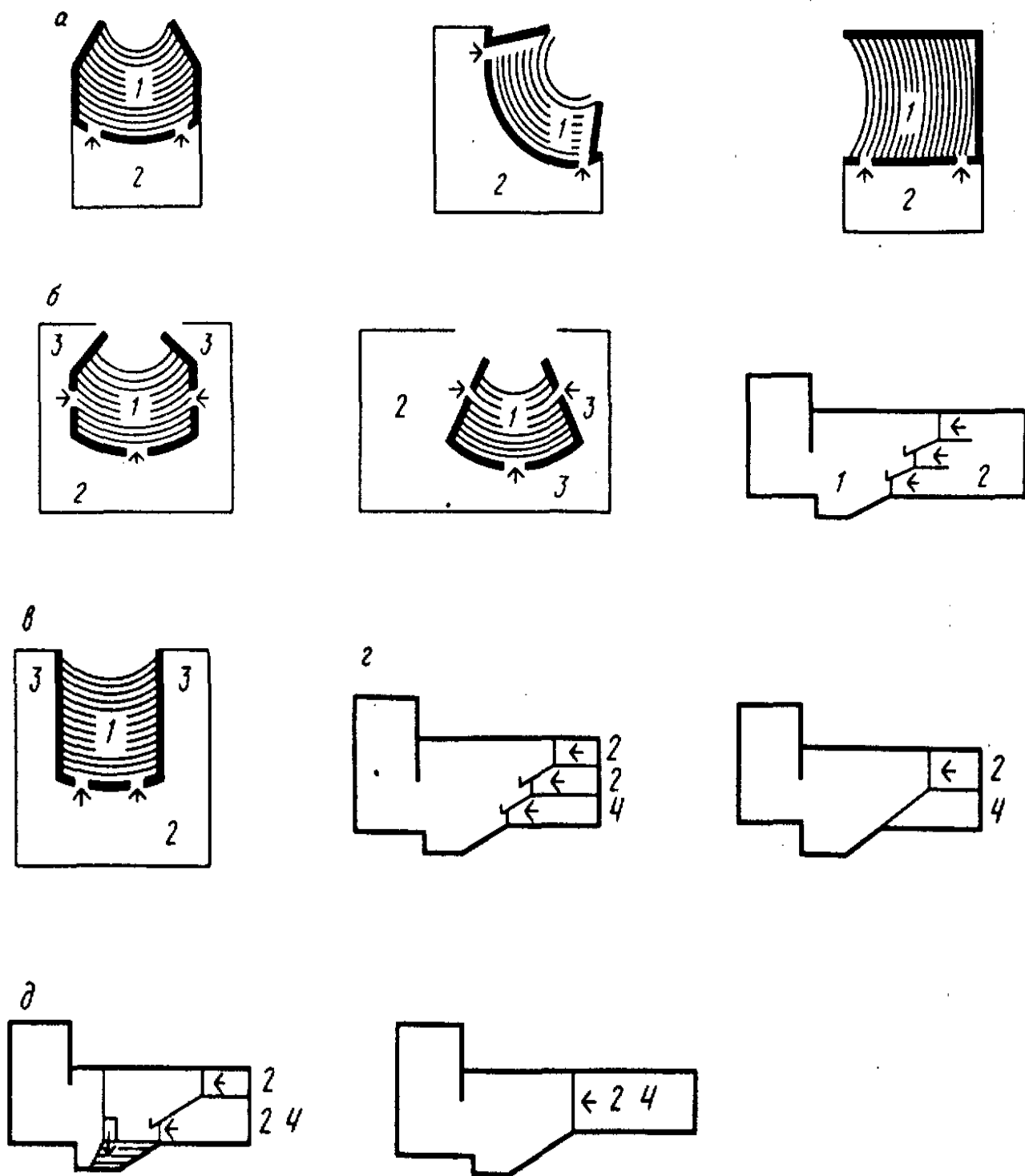

Рис. 8. Приклади схем побудови глядацького комплексу.

а - фойє без кулуарів; б - фойє з кулуарами і організацією через них входу до залу; в - фойє з кулуарами без входу з них у зал (у кулуарах - зони відпочинку, буфет, музей); г - фойє і вестибюль у різних рівнях; д — фойє (частина фойє) і вестибюль в одному рівні.

1 - зал для глядачів; 2 - фойє; 3 - кулуари; 4 — вестибюль.

2.1.2. Зал для глядачів

Зал для глядачів у театрі – це приміщення для глядачів, поєднане зі сценою порталним отвором. Площа залу для глядачів (включаючи балкони, ложі і яруси) приймається $0,7-0,85\text{м}^2$ на одного глядача. Площа залу для глядачів визначається від бар'єра оркестрової ями до конструкцій, що обгороджують зал.

На форму й розмір залу для глядачів впливають умови видимості вистави.

Довжина залу (відстань D) від передньої границі авансцени до спинки останнього ряду глядацьких місць для драматичних і музично-драматичних театрів приймається 25м, музичної комедії – 29м, опери й балету – 31м [3, стр. 56] (Рис. 9).

Таким чином, встановлені нормами межі довжини залу для глядачів викликають необхідність розміщення глядацьких місць у декількох рівнях – у партері, амфітеатрі, ложах, на балконах і ярусах.

Театральна дія, що відбувається за порталом у глибинній сцені, повністю й безперешкодно сприймається з тих місць, які розташовані в плані в прямокутнику шириною, яка є рівною ширині порталу. Умови видимості прийнято вважати також прийнятними на місцях, що розташовані у межах горизонтального кута 30° , сторони якого торкаються країв порталного отвору і перетинаються на осі сцени.

Місця для глядачів повинні бути розташовані в межах вертикального кута в 36° . Побудова цього кута ведеться на передній край авансцени (Рис. 9).

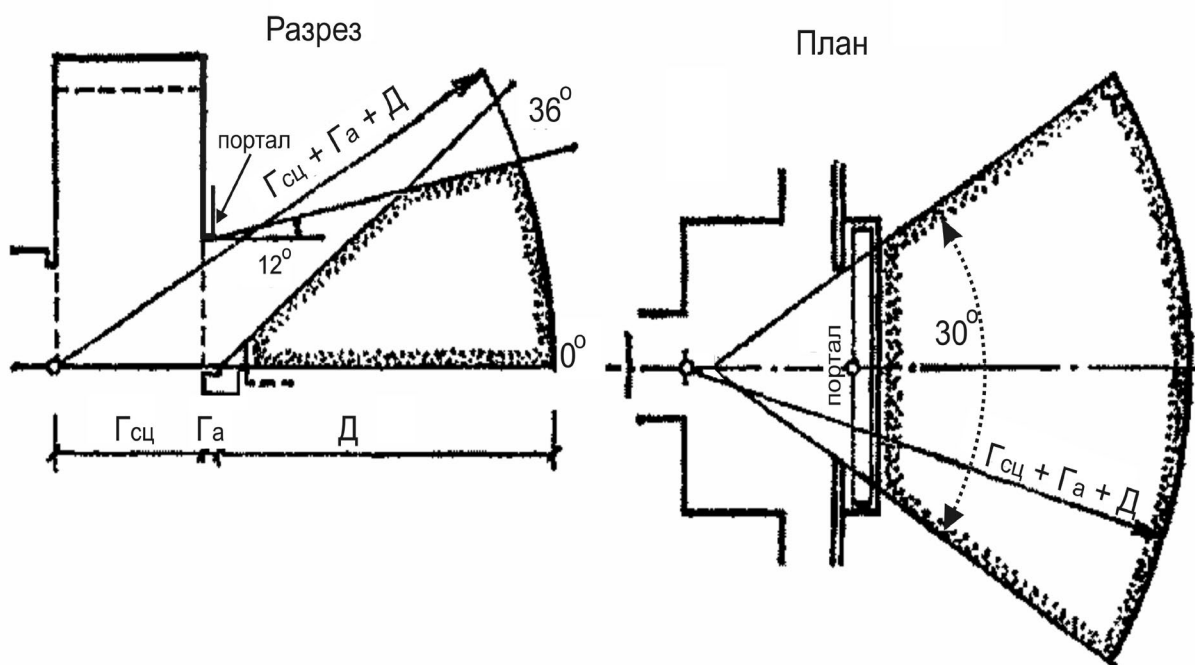

Рис. 9. Зона розташування глядачів перед сценою в театральному залі.

G_a – глибина авансцени; G_{sc} – глибина сцени; D – довжина залу для глядачів від авансцени до спинки останнього ряду глядацьких місць.

За межами зазначених кутів дія спотворюється різким ракурсом, і значна частина сцени схована від очей глядачів.

Для гарної видимості недостатньо наближення глядача до сцени. Важливо також забезпечити необхідне перевищення променя його зору над головами глядачів, що сидять попереду. Рівень очей сидячого глядача слід приймати на висоті 1,2м від рівня підлоги. Перевищення променя зору над рівнем очей глядача, що сидить попереду, рекомендується приймати для театральних залів не менше 0,14м. Розрахункова крапка спостереження розміщується на червоній лінії сцени, на висоті 1,2м. Червоною лінією сцени називається проекція внутрішньої грані порталу сцени на її планшет (Рис. 10).

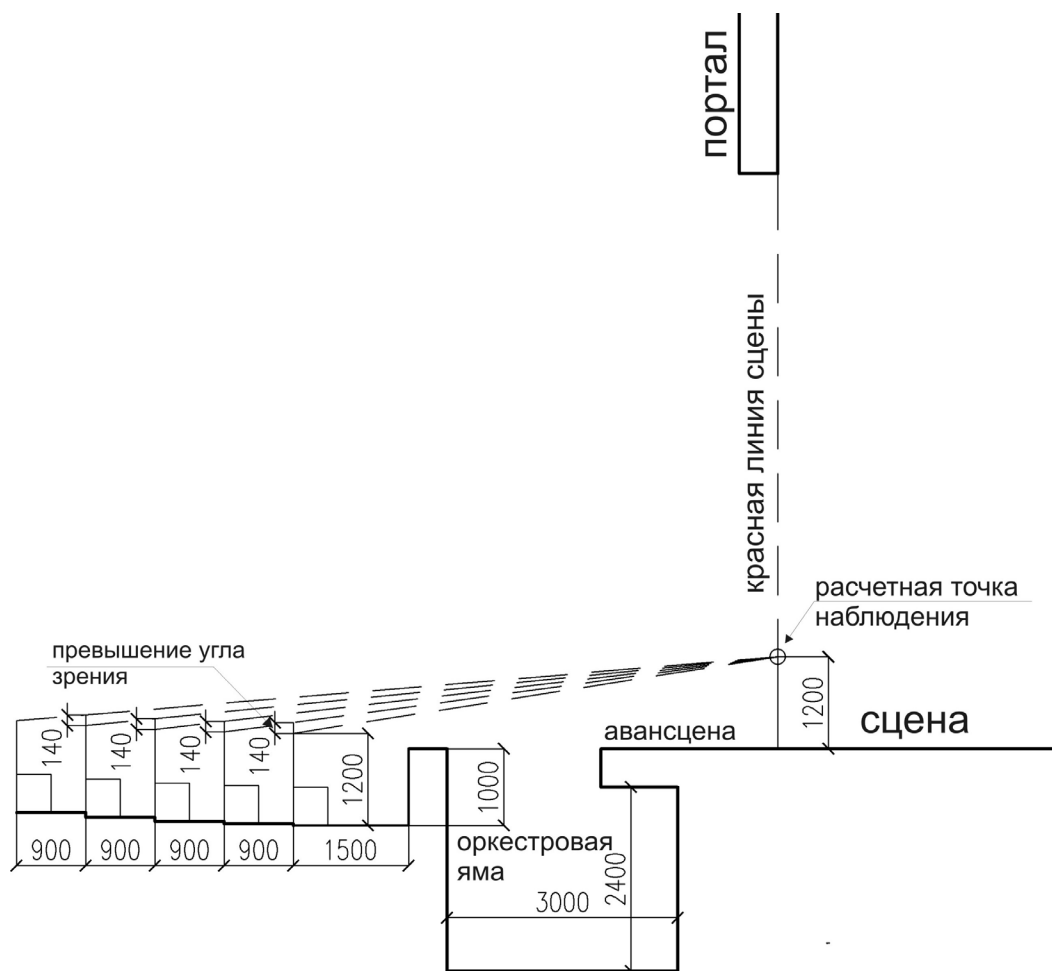

Рис. 10. Побудова профілю підлоги залу для глядачів з урахуванням перевищення променів зору. Розміри в міліметрах.

Відстань між бар'єром оркестрової ями й спинками крісел першого ряду глядацьких місць рекомендується приймати не менш 1,5м. Висоту рівня планшета сцени над рівнем підлоги першого ряду глядацьких місць рекомендується приймати 1 м. Відстань між спинками крісел (глибина ряду) приймається в межах 0,9 - 1м. Розміри крісел: ширина в осях підлокітників 50-57см, глибина й висота крісел – 45см.

Кількість безперервно встановлених місць у ряді приймається: при односторонньому виході з ряду — не більше 26 місць, при двосторонньому -- не більше 50 місць.

Ширина проходів між рядами крісел у залі для глядачів приймається не менше 1м. Підлогу в проходах допускається робити з ухилом не більше 1:7. Якщо ухил більше, то в проходах улаштовуються ступені висотою до 20см.

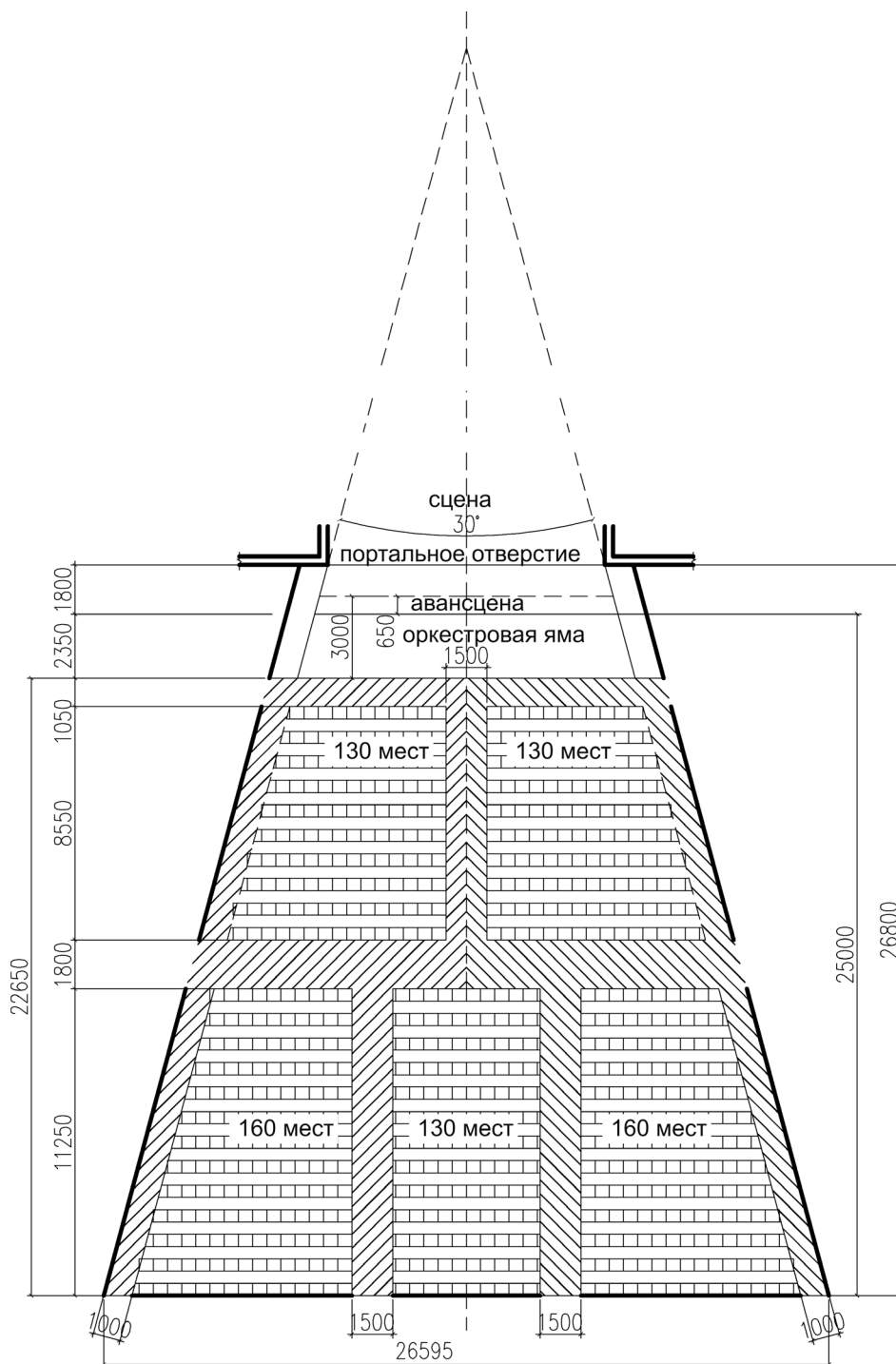

Рис. 11. Схема партеру залу на 1000 глядачів (варіант). Планування короткими рядами. Ширина ряду – 0,9 м; ширина крісел в осях – 0,52 м; усього місць у партері – 710. Розміри в міліметрах.

Театральні зали будуються зі штучним освітленням і вентиляцією. Зал повинен бути обладнаний регульованим освітленням сцени з боку залу для глядачів: верхніми софітами (на стелі), а також боковим світлом із щілин у боковій стіні або освітлювальних лож.

У залах проектують спеціальні приміщення для керування та спостереження за спектаклем — світлопроекційну, світлоапаратну, звукоапаратну, кінопроекційну. Розташовуються вони за задньою стіною залу для глядачів або на задній стіні залу над глядацькими місцями. Евакуація їх персоналу й зв'язок зі сценою звичайно передбачається по окремим ізольованим сходам через горище або підвал. Допускається також влаштовувати виходи і безпосередньо у фойє.

2.2. ПРИМІЩЕННЯ ДЕМОНСТРАЦІЙНОГО (СЦЕНІЧНОГО) КОМПЛЕКСУ.

До складу демонстраційного (сценічного) комплексу приміщень театру входять: сцена, приміщення, які обслуговують сцену, склади, виробничі та адміністративно-господарські приміщення.

2.2.1. Театральна сцена

В історії театру склалися дві основні системи організації театральної дії.

Одна система, що йде від античності, поєднує глядачів і театральна дію в об'ємі єдиного залу. Глядачі при цьому розташовуються по периметру відкритого сценічного майданчика – арени (Рис. 12, А). Вихід для акторів і установка декорацій можливі тільки у задньої стіни сцени. Цей тип сцени традиційно застосовується в цирках.

Інша система театральної дії, що йде від ренесансу й бароко, відокремлює дію на сцені від залу для глядачів рамою порталу. У цьому випадку використовується глибинна портална сцена з колосниками (Рис. 12, Б).

Рис. 12. Основні типи сцен.

А – сцена-арена; Б – глибинна портална сцена.

1 – сцена; 2 – зал; 3 – порталний проріз.

Глибинна портална сцена отримала переважне поширення в проектуванні та будівництві театрів. Вона створює найбільш широкі можливості заміни декорацій, серед яких відбувається театральна дія. Для залу драматичного театру на 1000 глядачів, відповідно до діючих нормативів, може бути прийнята глибинна портална сцена типу С-7 [3] (Рис. 13).

Основним параметром, що визначає габарити і форму глибинної сцени є розмір ігрового майданчика. Практика показує, що активна дія більшості драматичних спектаклів відбувається на майданчику шириною від 8 до 14м та глибиною від 5 до 10м. Зменшення цих розмірів приводить до неможливості організації навіть найпростішого спектаклю, а їхнє збільшення ускладнює зорове і слухове сприйняття гри актора з останніх місць залу для глядачів. Виходячи з розмірів ігрового майданчика, призначаються розміри порталного отвору. Звичайно ширина portalу в драматичному театрі становить 10-14м.

Ширина сцени складається із ширини portalу і бокових просторів, достатніх для розміщення об'ємних декорацій, місць для очікування акторів, розміщення світлової апаратури і т.д. Звичайно ширина сцени повинна не менше чим у два рази перевищувати ширину порталного отвору.

Глибина сцени визначається необхідністю створення в ряді спектаклів ілюзорних перспективних просторів, розташування мальованих декорацій, які оптимально сприймаються з відстані приблизно 20м від першого ряду глядачів, а також іншими факторами, пов'язаними із прийнятою системою механізації планшета сцени. На практиці глибина сцени робиться в 1,5 рази більше ширини portalу.

Висота сцени повинна дозволяти влаштовувати павільйони з об'ємними декораціями в декількох рівнях і застосовувати мальовані задники (завіси), верхній край яких не повинен бути видний із центру залу під рамою portalу. Висота мальованого задника приймається у півтори висоти portalу. Мальовничі задники, які змінюються, піднімаються на тросах у верхню частину сцени за допомогою блоків (лебідок), встановлених на колосниках. Висота сцени до колосників визначається із розрахунку повного підйому задника й рівна двом висотам цього задника або трьом висотам порталного отвору. У верхній частині сценічної коробки зберігаються в підвішеному стані плоскі декорації (мальовані задники) поточного репертуару.

Глибинна сцена, як правило, має колосники й підйомники — обладнання для швидкої зміни декорацій. Колосники являють собою ґратчастий настил, підвішений до нижнього пояса ферм або нижче його на 2 — 2,5м (Рис. 13). Над колосниками встановлюються блоки (лебідки), до яких підвішуються троси підйомів, які піднімають або опускають декорації.

Сценічна коробка облаштовується по периметру робочими галереями через кожні 2,5 — 3м висоти (Рис. 13). Для роботи на галереях і колосниках повинні бути передбачені спеціальні сходи й підйомник.

Крім основної сцени для прискорення зміни оформлення спектаклю передбачаються бокові, нижня та задня сцени.

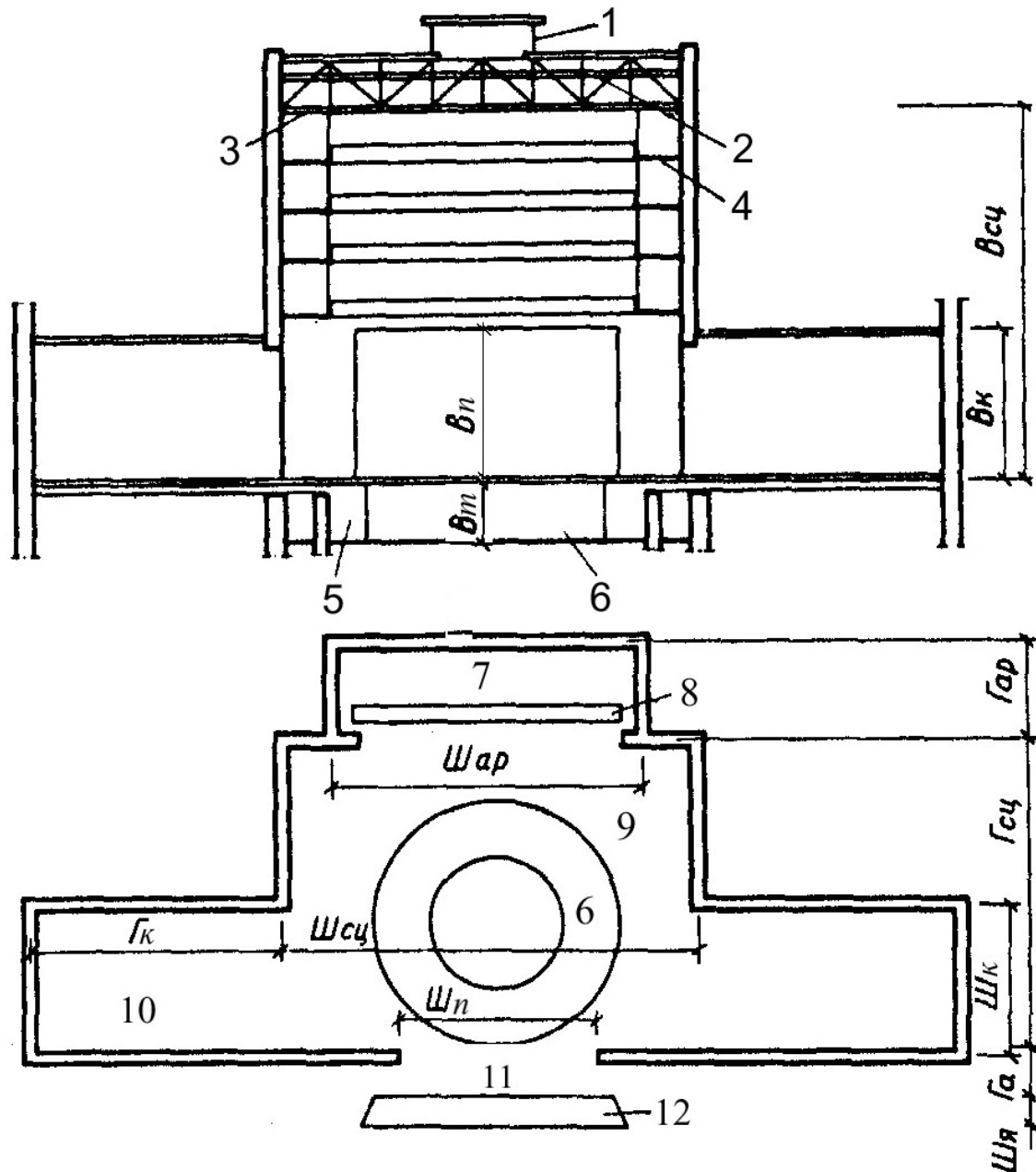

Рис. 13. Схема побудови глибинної колосникової сцени в плані та по висоті (традиційний варіант). Розміри наведені для сцени типу С-7.

1-димові клапани; 2- штанкетний майданчик (балки для встановлення блоків сценічних підйомів); 3-колосники сцени;

4- робочі галереї; 5-трюм; 6-коло, що обертається; 7-ар'єрсцена; 8-кришка сейфа для скатаних декорацій; 9-сцена;

10-карман сцени; 11-авансцена; 12-проріз оркестрової ями.

Шсц - ширина сцени (24 м); Гсц - глибина сцени (18 м); Всц - висота сцени (22м); Шк - ширина карману (9м); Гк - глибина карману (15 м); Вк - висота карману (8,5м); Вт – висота трюму; Шар - ширина ар'єрсцени (18м);

Гар - глибина ар'єрсцени (6м); Висота ар'єрсцени – 12м; Шп - ширина порталу (10-12м); Вп – висота порталу (6,5-7,5м); Га - глибина авансцени (1,8м); Шя - ширина прорізу оркестрової ями (2м).

Бокові сцени (кармани) служать для розміщення в них пересувних платформ — фурок, на яких заздалегідь підготовляються об'ємні декорації наступної дії. Розміри фурок приймаються рівними ширині ігрового майданчика або її половині. З бокової сцени проводиться накатка цілої або половинних фурок по обидва боки головної сцени. Кармани можуть розташовуватися або по обидві сторони сцени, що зручніше, або з однієї сторони. Отвори, що поєднують кишені з основною сценою, повинні бути не нижче порталу.

Нижня сцена (трюм) також використовується для прискорення зміни декорацій і створення сценічних ефектів. По площі вона дорівнює ігровому майданчику. У трюмі розміщається обладнання для механізації планшета сцени. Найбільш простим і універсальним типом такої механізації для драматичних театрів є коло, яке обертається. Діаметр кола повинен дозволити розташовувати на ньому дві або більше об'ємні декорації для різних сцен спектаклю. Звичайно діаметр кола становить не більше 1,4 ширини порталу, але й не менше його ширини. Коло дозволяє робити майже повну заміну декорацій навіть на очах у публіки, і тому найбільш часто вживається в драматичних спектаклях.

Ар'єрсцена (задня сцена) служить для розміщення в ній апаратури для проекції на просвіт (рирпроекція), а іноді для розміщення майданчика з колом. Ширина ар'єрсцени приймається рівній ширині ігрового простору (на 3 - 4м ширше порталу), а глибина — близької до глибини ігрового майданчика сцени (від 6 — до 15м). Висота ар'єрсцени для сцени типу С-7 приймається 12 метрів.

Комбінація головної сцени з додатковими просторами з трьох боків у плані (ар'єрсцена позаду та два кармани з боків) і знизу (трюм) надає сцені максимальну мобільність і, як правило, задовольняє основним вимогам постановки спектаклю на глибинній сцені.

Однак при постановці цілого ряду спектаклів виникає необхідність у додатковому майданчику в самому залі для глядачів перед завісою (у так званій авансцені або просценіумі). Періодичний винос дії безпосередньо в зал для глядачів наближає актора до глядача.

Приміщення технологічного забезпечення сцени слід розміщати [3, стр.7]:

- освітлювальні бокові ложі — у бокових стін залу;
- світлопроекційну, світлоапаратну — за задньою стіною залу для глядачів;
- фронтальну освітлювальну ложу, звукоапаратну, кабінки дикторів і перекладачів, ложу звукооператора — за задньою стіною залу для глядачів або біля цієї стіни з боку залу над глядацькими місцями;
- рирпроекційну — за задньою стіною сцени або ар'єрсцени. Відмітка підлоги рирпроекційної від рівня підлоги ар'єрсцени дорівнює половині висоти будівельного порталу;

– тиристорну (приміщення для розміщення тиристорних регуляторів сценічного освітлення й електроприводів) – поблизу сцени. Рівень підлоги тиристорної слід передбачати не нижче рівню підлоги першої робочої галереї.

2.2.2. Приміщення, що обслуговують сцену.

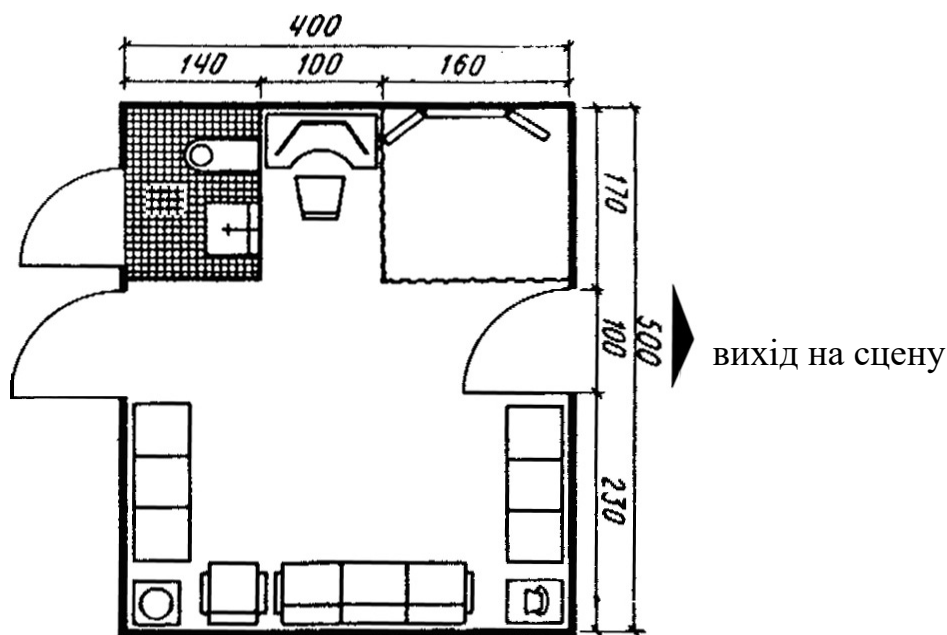
Сценічні приміщення призначені для підготовки і проведення спектаклю або концерту. У них щодня ведеться багатогодинна робота великого творчого, постановочного і виробничого колективу.

Приміщення для творчого персоналу є самостійним комплексом, що мають окремий вхід у театр з вестибюлем і гардеробом. Їх розташовують якнайближче до сцени й одночасно так, щоб вони були пов'язані з усіма іншими приміщеннями.

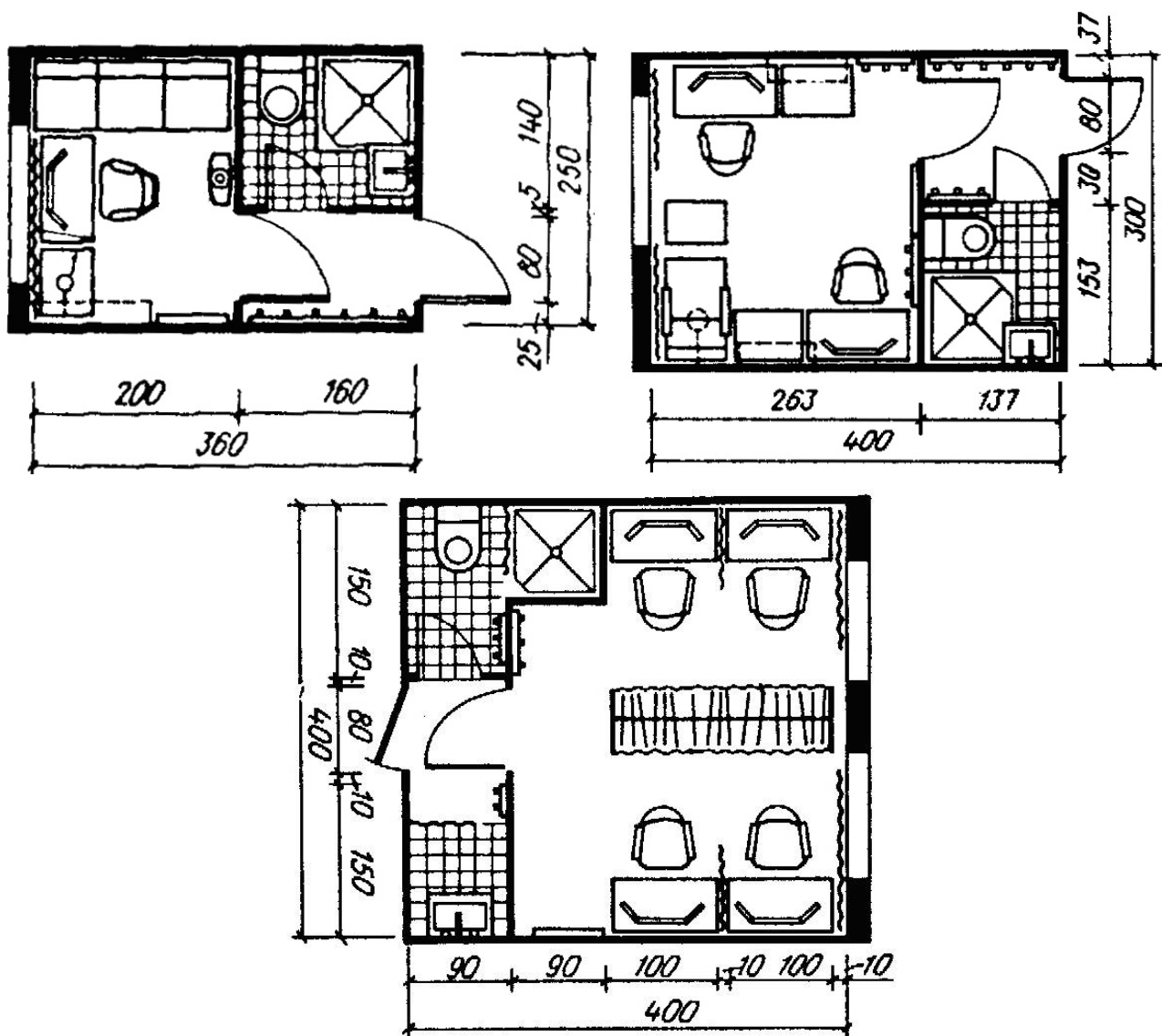
Приміщення очікування виходу на сцену. При глибинній сцені вихід акторів повинен бути забезпечений безпосередньо на ігровий майданчик, минаючи кармани, ар'єрсцену та ділянки сценічного простору, де зосереджені декорації. Перед виходом на сцену влаштовуються невеликі кімнати очікування площею 15 — 20м² (Рис. 14). Бажано забезпечити безпосередні виходи для акторів, як у праву, так і в ліву сторони сцени.

Артистичні вбиральні, де артисти гримуються і готуються до виступу, повинні мати гарний зв'язок зі сценою. Артистичні проєктують індивідуальні (на 1 актора) і групові (на, 2, 4, 6, і 8 акторів). Артистичні вбиральні обов'язково обладнуються вмивальниками та часто душовими з туалетами (Рис. 15).

У рівні планшета сцени або естради бажано розмістити чоловічі й жіночі індивідуальні артистичні вбиральні для солістів.

*Рис. 14. Приміщення очікування виходу на сцену. Приклад планування.
Розміри в сантиметрах.*

*Рис. 15. Артистичні вбиральні на 1, 2 і 4 артистів.
Розміри в сантиметрах.*

Приміщення для оркестру звичайно робляться перед порталом, у спеціальній оркестровій ямі, що частково заходить під просценіум. Площа оркестрової ями залежить від жанру театру і його величини. Для драматичних театрів вона приймається рівною 30 — 50м², а для музичних 50 — 120м². Рівень підлоги оркестрової ями повинен бути на 2 — 2,2м нижче сцени.

Число репетиційних залів залежить, насамперед, від жанру театру, а також від чисельності театрального колективу. У драматичних театрах проектується, як правило, два репетиційних зала різної площі.

Великий репетиційний зал повинен дозволяти влаштовувати репетиції спектаклів з використанням спрощених декорацій, тому його площа повинна бути не менше площі ігрової частини сцени. Треба забезпечити можливість доставки в великий репетиційний зал декорацій і реквізиту.

Сьогодні репетиційний зал часто використовується для показу студійних спектаклів. У цьому випадку в ньому додатково влаштовуються місця для

невеликого числа глядачів, а також передбачається можливість окремого входу в нього глядачів. Висота репетиційних залів повинна бути від 4м і вище.

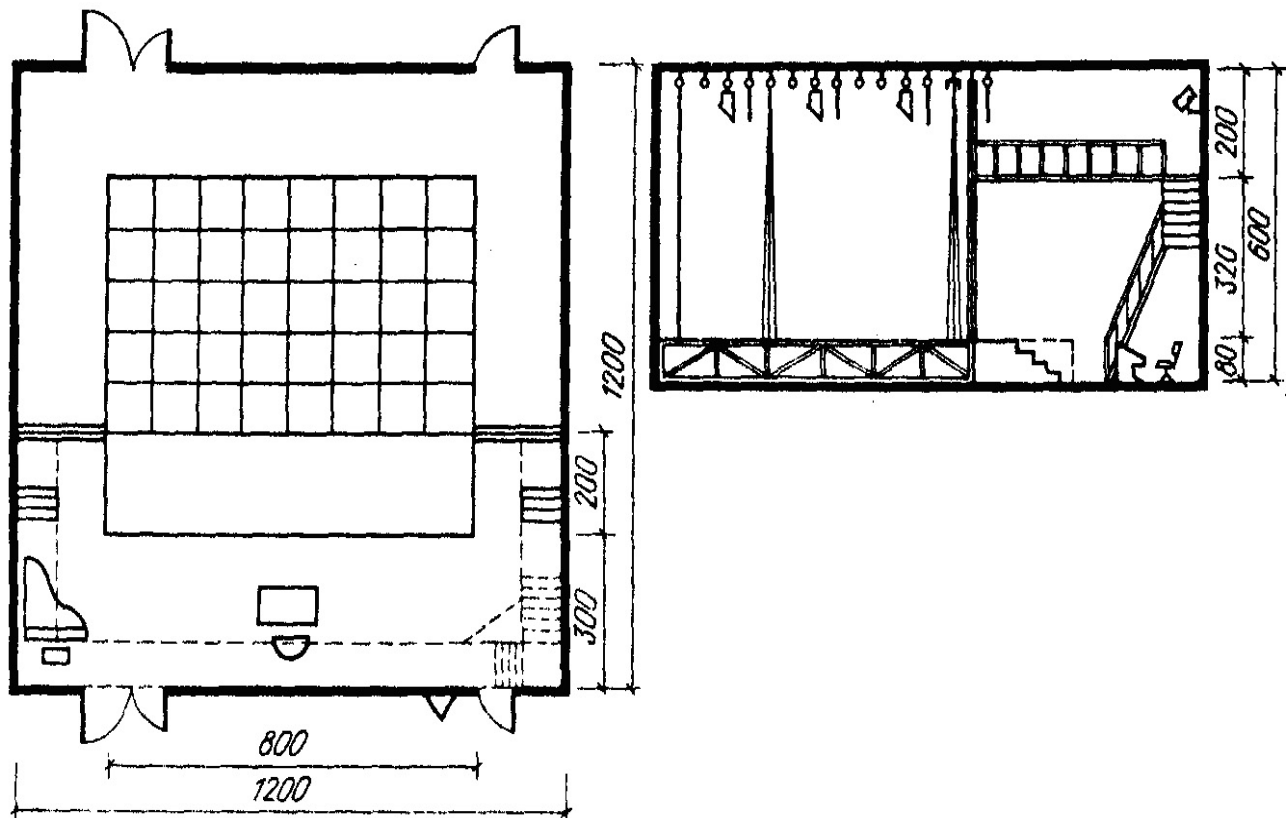

Рис. 16. Репетиційний зал драматичного театру із шириною ігрового порталу 8м (приклад планування, розріз).

Розміри в сантиметрах.

Адміністративно-господарські приміщення (дирекція, канцелярія, бухгалтерія і т.д.), а також приміщення художнього керівництва повинні мати зручний зв'язок зі службовим вестибюлем, глядацьким комплексом і артистичними.

Розміщення виробничих приміщень у будинку театру обумовлене технологічним циклом виробництва декорацій і їх транспортуванням на сцену.

У технологічному процесі виготовлення оформлення спектаклів виробничі приміщення підрозділяються на блоки:

- майстерні по виготовленню об'ємних декорацій (слюсарна, столярна, бутафорська, механічна майстерня, приміщення монтажу станкових декорацій);
- майстерні по виготовленню м'яких декорацій (мальовничо-декораційна, обойно-драпірувальна, розпису тканин);
- майстерні по виготовленню костюмів, взуття, перук;
- кімнати керівництва майстерень і побутові кімнати робітників.

Виготовлення об'ємних декорацій починається в столярній майстерні, де відбуваються виготовлення та пробний монтаж каркасів павільйонів, майданчиків і інших великогабаритних декорацій. Столярна майстерня повинна бути безпосередньо пов'язана з вулицею для доставки пиломатеріалів.

У бутафорській, слюсарній і механічній майстернях виготовляють предмети театральної бутафорії і реквізиту (меблі, посуд, предмети побуту й т.п.), частина з яких надходить у столярну майстерню, а інші — на сцену або в мальовничо-декораційну майстерню, де відбувається фарбування елементів об'ємних декорацій.

Приміщення для монтажу станкових декорацій призначене для зборки і стикування об'ємних фрагментів, виготовлених у столярній, слюсарній і бутафорській майстернях перед їх подачею на сцену. Приміщення для монтажу станкових декорацій служить резервом вільного простору для інших майстерень, що входять до блоку.

Приміщення має дві функціональні зони — робочу, у межах якої ведеться збір декорацій, і допоміжну. Робоча зона являє собою прямокутник, одна зі сторін якого дорівнює діаметру, а інша радіусу кола сцени (діаметр становить 1,4 ширини portalу, але не менше 10м). Допоміжна зона розташовується по одну з сторін приміщення і має ширину, що дорівнює або більше 2м. Висота приміщення для монтажу станкових декорацій дорівнює висоті карманів основної сцени.

У мальовничо-декораційній майстерні виконується робота по перенесенню на задники ескізів мальовничого оформлення спектаклю. Розміри майстерні визначаються площею задника, розміщеного на підлозі (розмір portalу, збільшений у півтора рази в обох напрямках) з необхідними обходами навкруги нього. Висота мальовничо-декораційної майстерні повинна забезпечувати улаштування ходового містка на висоті 3,5м від підлоги для огляду декорацій.

Необхідність забезпечення доставки мальовничих декорацій безпосередньо на сцену, а також великий проліт перекриття (не менше 12м) визначили дві основні схеми розміщення бутафорських і мальовничо-декораційних майстерень у будинку театру — над залом для глядачів і над ар'єрсценою, що не виключає й інших варіантів їх розміщення.

Полотна мальованих декорацій зберігаються в будинку театру в рівні нижньої сцени (трюму) у сейфі, який являє собою вузьку щілину шириною 1,8-2,7м і довжиною, що дорівнює довжині декорацій. У будинку театру обов'язково розташовуються й чергові склади костюмів із забезпеченням зручної доставки костюмів в артистичні вбиральні.

Крім цих найбільш великих майстерень у будинку театру повинні бути обойно-драпірувальна майстерня, майстерні по шиттю костюмів, головних уборів і перук, майстерня розпису тканин, які також включаються в загальний виробничий цикл, але істотно не впливають на загальне архітектурно-планувальне рішення театру.

3. ВИМОГИ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ДО ТЕАТРАЛЬНИХ БУДИНКІВ

Велика кількість людей, що знаходяться одночасно у видовищних закладах, змушує проектувальників строго дотримуватися правил пожежної безпеки. Особливо це стосується театрів, де глядачі перебувають в безпосередній близькості від легко займистих декорацій.

Протипожежні норми вимагають влаштування протипожежної завіси 1-го типу (із цегли або залізобетону), яка ізолює сцену від залу для глядачів, а також систем пожежогасіння. Сценічна коробка у верхній частині повинна мати димові клапани.

Приміщення пожежного поста-диспетчерської повинне мати природне освітлення, розташовуватися на рівні планшета сцени або поверхом нижче і бути поблизу безпосереднього виходу назовні.

Ширина (пропускна здатність) проходів у залі для глядачів визначається прийнятими нормами. Останні вимагають при аварійних обставинах евакуації глядачів із залу за 1,5 хвилини, що забезпечується шириною в 1 погонний метр на кожні 100 людей, що евакуюються через даний прохід або двері. Мінімальна ширина дверних прорізів із залу для глядачів 1,2м, ширина кулуарів – не менше 2,4м. Усі двері на шляхах евакуації повинні відкриватися в напрямку виходу.

Кількість евакуаційних виходів із залу для глядачів, з фойє, зі сцени, з робочих галерей і колосникового настилу, із трюму, оркестрової ями та сейфа скатаних декорацій слід проектувати не менше двох. Допускається один виход (двері) з амфітеатру або балкона місткістю 50 місць і менше.

Виходи із залу для глядачів повинні передбачатися безпосередньо (починаючи з рівня першого ряду глядацьких місць) у коридори, розподільні кулуари й інші приміщення, що ведуть до сходових кліток з виходами назовні.

Сходи. Допускається влаштування відкритих парадних сходів. Однак у будь-якому разі в театрах слід передбачати не менше двох евакуаційних сходових клітин із природнім світлом і з безпосереднім виходом на вулицю в глядацькому комплексі та двох евакуаційних сходових клітин – у комплексі приміщень обслуговування сцени. Мінімальна ширина маршу евакуаційних сходів 1,2м. Ширина сходового майданчика дорівнює ширині маршу (Рис. 17).

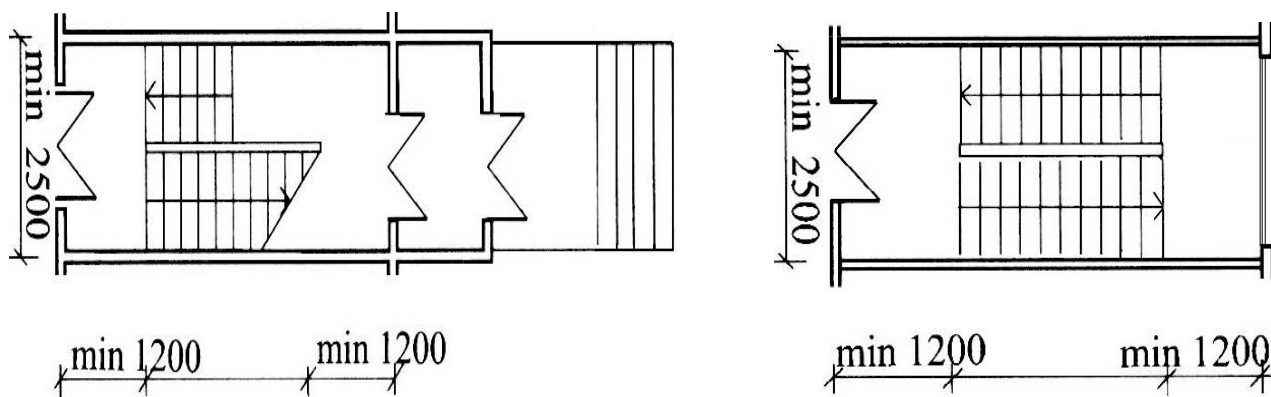

Рис. 17. Евакуаційні сходи. Перший і типовий поверх.
Розміри в міліметрах.

Для евакуації з робочих галерей і колосників допускається передбачати зовнішні сходи при відсутності колосникових сходових кліток.

Ескалатори в розрахунок шляхів евакуації не входять.

4. ВКАЗІВКИ ПО СКЛАДУ І ГРАФІЧНОМУ ОФОРМЛЕННЮ ПРОЕКТУ

Проект може бути виконаний у ручній або комп'ютерній графіці (за бажанням студента). Проект складається з текстової і графічної частини. Одночасно з текстовою й графічною частиною при здачі проекту студент представляє всю проміжну інформацію: клаузури, ескізи, аналоги з літературних джерел, робочий макет.

Текстова частина проекту містить у собі реферат і пояснювальну записку до проекту.

Обсяг реферату 40-60 сторінок. Основу реферату становлять ілюстрації із прикладами театральних будинків і їх опис.

Усі ілюстрації повинні мати наскрізну нумерацію та підписи. Наприкінці реферату наводиться список використаних джерел (література, нормативні документи, назви інтернет-сайтів).

Структура реферату:

Вступ.

1. Розміщення видовищних закладів у структурі міста.
2. Рішення генеральних планів театральних будинків.
3. Функціонально-планувальна структура будинків театрів. (Взаємозв'язок приміщень театру; приміщення глядацького комплексу; приміщення сценічного комплексу і вимоги до них).
4. Об'ємно-планувальні рішення театральних будинків. (Традиційні театральні будинки, приклади театрів із сучасної будівельної і проектної практики).
5. Рішення інтер'єрів приміщень театрів.
6. Особливості конструктивних рішень театральних будинків.

Список використаних джерел.

Обсяг пояснювальної записки до курсового проекту 15-20 сторінок.

Структура пояснювальної записки:

1. Загальні положення.
2. Генеральний план і благоустрій.
3. Архітектурно-планувальне рішення.
4. Об'ємно-планувальне рішення.
5. Зовнішнє і внутрішнє оздоблення будинку.
6. Рішення інтер'єрів.
7. Конструктивне рішення.
8. Інженерне обладнання.

9. Техніко-економічні показники по генеральному плану і по будинку.
Список літератури (Посилання на ДБН).

Графічна частина проекту містить наступні зображення:

1. Ситуаційний план. М 1:10 000, 1:25 000.
2. Генеральний план. М 1:500, 1:1000.
3. Плани поверхів будинку. На плані залу для глядачів показати розміщення меблів та обладнання. М 1:100, 1:200.
4. Розрізи по будинку. Обов'язкове виконання поздовжнього розрізу по залу для глядачів і сценічної частини та поперечного розрізу по сценічній частині. М 1:100, 1:200.
5. Фасади будинку. М 1:100, 1:200.
6. Перспективні зображення або демонстраційний макет будинку. Обов'язково повинен бути представлений ракурс із видової крапки на рівні очей людини.
7. Інтер'єр залу для глядачів або фойє театру. Розгортки стін або перспективне зображення приміщення.
8. Техніко-економічні показники по генеральному плану і по будинку.

**5. ПРОГРАМА-ЗАВДАННЯ НА ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО
ПРОЕКТУ
«ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІЗ ЗАЛОМ НА 1000 ГЛЯДАЧІВ»**

Табл. 1. Приміщення глядацького комплексу

№ п/п	Найменування приміщень	Площа, м ²	Примітки
1	2	3	4
1	Касовий вестибюль, у тому числі: - касові кабінки - кімната дежурного адміністратора	60 2 по 4,5м ² 12	Слід передбачити санвузол на 1 унітаз і вмивальник
2	Вхідний і розподільний вестибюль	400	
3	Гардеробна	100	Довжина бар'єрної стійки 1 погонний метр на 30 відвідувачів (30-40 метрів загальна довжина бар'єра); глибина гардеробної 3-4 м
4	Фойє	700	
5	Кулуари	300	Уточнюється розрахунками евакуаційних виходів із залу для глядачів
6	Буфет (зал зі стійкою)	250	Уточнюється по нормативам підприємств харчування
7	Підсобні приміщення буфету (доготовочна, мийна, комора й тарна)	100	
8	Курильна	100	
9	Санітарні вузли для глядачів: - чоловічий - жіночий	52,5 112,5	Чоловічий – 6 умивальників, 5 унітазів, 10 пісуарів; Жіночий – 11 умивальників, 34 унітаза
10	Кабінет головного адміністратора, приміщення розповсюджувачів квитків і відпочинку персоналу	70	Слід передбачити санвузол на 1 унітаз і вмивальник
11	Музей	200	Експозиційний зал – 140 м ² , фондосховище – 60 м ²
12	Зал для глядачів (включаючи балкони)	850	У межах конструкцій, що обгороджують зал, до передньої границі авансцени

Табл. 2. Приміщення демонстраційного (сценічного) комплексу

№ п/п	Найменування приміщень	Площа, м2	Примітки
1	2	3	4
1	Сцена (тип С-7)	432	Сцена Ширина – 24 м; глибина – 18м; висота – 22 м Будівельний портал Ширина - 10-12 м; висота - 6,5-7,5 м
2	Авансцена (просценіум)	34	Глибина 1,8 м
3	Ар'єрсцена (задня сцена)	108	Ширина -18 м; глибина - 6 м; висота – 12 м
4	Кишені	2 по 135м ²	Ширина – 9 м; глибина – 15 м; висота – 8.5 м
5	Оркестрова яма	30-45	Ширина ями – 3 м Ширина прорізу – 2 м Висота ями - 2,1-2,4 м до низу конструкцій
6	Нижня сцена (трюм)	432	Під планшетом сцени. Висота не менш 1,9 м до низу конструкцій
7	Приміщення технологічного забезпечення сцени, у тому числі: - звукоапаратна - ложа звукооператора - кабіна диктора	18 15 8	За задньою стіною залу для глядачів або на цій стіні з боку залу Висота 2,5 – 2,8 м
8	Електротехнічні приміщення: - світлопроекційна - світлоапаратна - ложі освітлювальні фронтальні й бокові - приміщення софіта - рирпроекційна - тиристорна - щитові	18 18 2 по 1,8м ² 18 18 36 35	У довжину 4 м за задньою стіною залу для глядачів У довжину 4 м за задньою стіною залу для глядачів Бокові ложі – по 2 с кожної сторони, фронтальна ложа – у задньої стіни залу для глядачів Над залом для глядачів За ар'єрсценою Поблизу сцени
9	Кинопроекційна	20	На 2 кінопроектора
10	Пожежний пост	20	На рівні планшета сцени, поблизу сходів або виходу назовні

Табл.3. Приміщення, що обслуговують сцену

№ п/п	Найменування приміщень	Площа, м2	Примітки
1	2	3	4
1	Приміщення для творчого персоналу: Артистичні вбиральні на 40 чіл. Приміщення очікування виходу на сцену Санвузли при сцені Чергові костюмерні Чергові гримувальні-перукарні Кімната помічників режисера Кімнати для відпочинку артистів Курильна Санвузли й душові (при артистичних) Клас для занять музикою Комора інструментів Бібліотека нот Гардеробна поточного сезону	200 2 по 18 м² 6 2 по 30 м² 2 по 20 м² 18 36 18 16 36 12 18 95	на 1 чол. – 5 по 9 м²;* на 2 чол.- 6 по 12 м²; * на 4 чол. - 6 по 14 м² * Поблизу передбачити санвузли Ширина – 9м; глибина – 6м; висота – 4,2м. На будь-якому поверсі біля ліфта
2	Репетиційні приміщення: Репетиційні зали: -великий -малий Допоміжні приміщення при залах Фонотека Відеотека Апаратна звукозапису	225 144 36 24 24 18	Ширина – 15м; глибина – 15м; висота – 6 м. Ширина – 12м; глибина – 12м; висота – 5 м.
3	Приміщення для технічного персоналу: Постановочна частина Художник по світлу Кімната відпочинку монтувального персоналу сцени Кімната машиніста сцени	18 18 18 12	

*** Примітка.** Площа приміщень артистичних на 4-х артистів наведена з розрахунку: 1 санвузол (1 умивальник, 1 унітаз і 1 душ) на 2 артистичні вбиральні.

Табл.4. Склади

№ п/п	Найменування приміщень	Площа, м2	Примітки
1	2	3	4
1	Чергові склади при сцені: Склади об'ємних і станкових декорацій, сценічної електроапаратури, меблів, бутафорії, реквізиту	238	Висота складів дорівнює висоті карманів (8,5 м), рівень підлоги на рівні планшета сцени
2	Сейф скатаних декорацій	Ширина - 2,7 м із двома рядами полиць; 1,8 м-з одним рядом полиць	Розташовувати під сценою або ар'єрсценою довжина - 1,25 ширини порталу
3	Склади поточного сезону	200	

Табл. 5. Адміністративно-господарські приміщення

№ п/п	Найменування приміщень	Площа, м2	Примітки
1	2	3	4
1	Приміщення адміністрації	36	Природне освітлення
2	Приміщення художнього керівництва	36	
3	Приміщення технічного персоналу	54	
4	Службовий буфет з підсобною	54	
5	Медична частина	36	
6	Службовий вестибюль із гардеробом	54	
7	Бібліотека	54	
8	Архів	54	
9	Технічні приміщення	100	

Табл.6. Виробничі приміщення

№ п/п	Найменування приміщень	Площа, м2	Примітки
1	2	3	4
1	Майстерні по виготовленню об'ємних декорацій: Приміщення для монтажу станкових декорацій Столярна майстерня Слюсарня Бутафорська з коморами Механічна майстерня	126 45 30 30 25	Ширина - 14м; глибина - 9м; висота = висоті карману сцени (8,5м)* Висота 3,6 м Висота 3,6 м Висота 3,6 м
2	Майстерні по виготовленню м'яких декорацій : Мальовничо-декораційна майстерня Кімната художників Обойно-драпірувальна майстерня Майстерня розпису тканин Комора фарб	372 60 20 20 15	Ширина - 12м; глибина - 31 м; висота 5,6 м Оглядові містки шириною 0,8- 1,0 м слід розташовувати на висоті 3,5 м від рівня підлоги * Бажане бокове та верхнє природнє освітлення Висота - 3,6 м
3	Майстерні по виготовленню костюмів, взуття, перук	120	
4	Кімнати керівництва майстерень	54	
5	Побутові кімнати робітників	35	Гардеробна, санвузол, душові

***Примітка.** Висоту виробничих приміщень (у світлі) слід приймати, не менше:

- для столярної, слюсарної, бутафорської майстерень і майстерні розпису тканин – 3,6 м;
- мальовничо-декораційної майстерні й скульптурної ділянки бутафорської (20 % площі майстерні) – 5.6 м;
- приміщення для монтажу станкових декорацій – висота карману сцени.

6. ІЛЮСТРАЦІЇ.

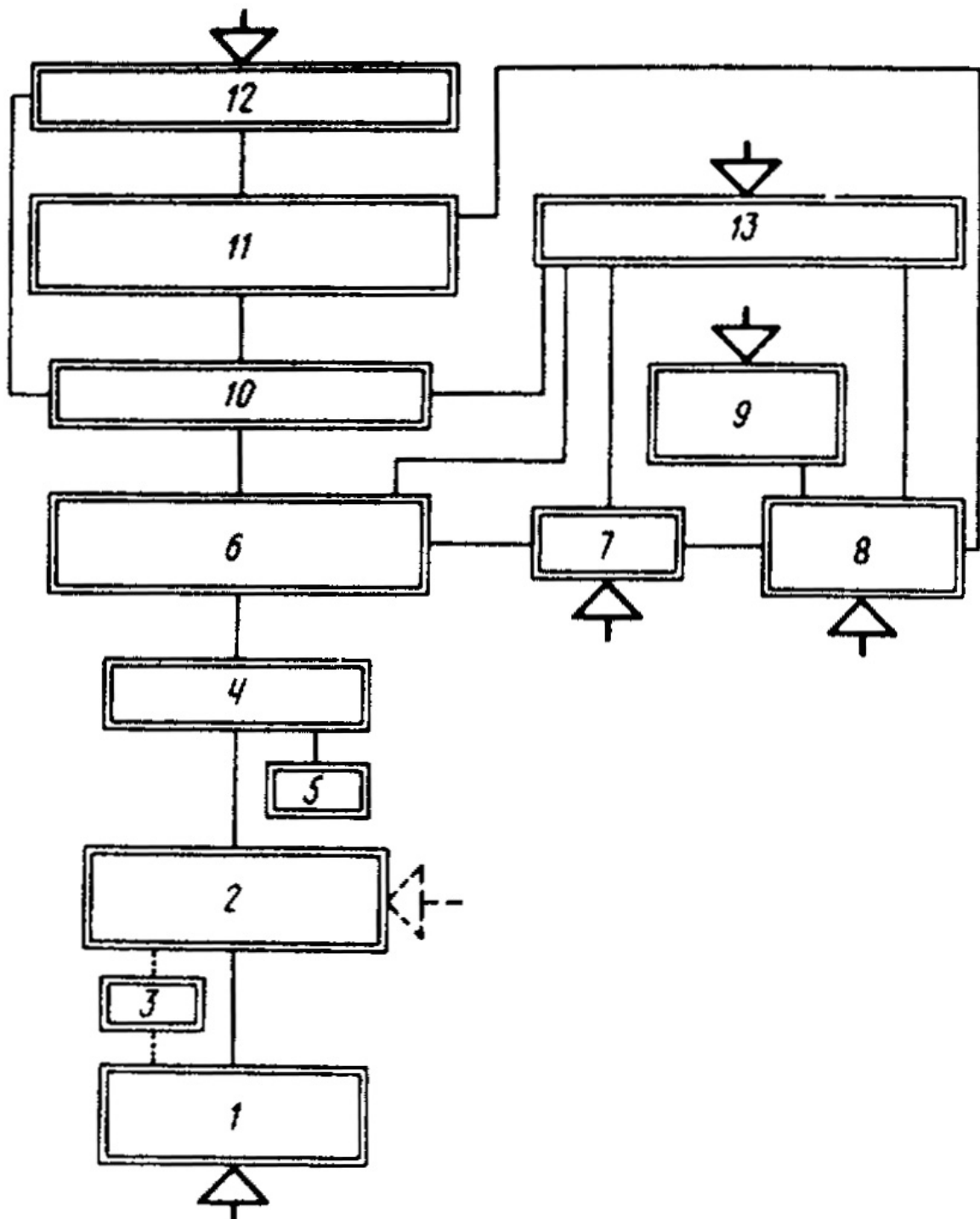

Рис. 18. Загальна функціонально-планувальна схема театру.

1 - група вхідних приміщень; 2 - група рекреаційних приміщень; 3 - група санітарно-гігієнічних приміщень; 4 - зал для глядачів; 5 - приміщення технологічного забезпечення сцени; 6 - сцена, кармани, ар'єрсцена, авансцена; 7 - чергові склади; 8 - склади поточного сезону; 9 - резервні склади; 10 - артистичні вбиральні; 11 - репетиційні приміщення; 12 - приміщення для адміністративного і художнього керівництва та технічного персоналу; 13 - виробничі приміщення.

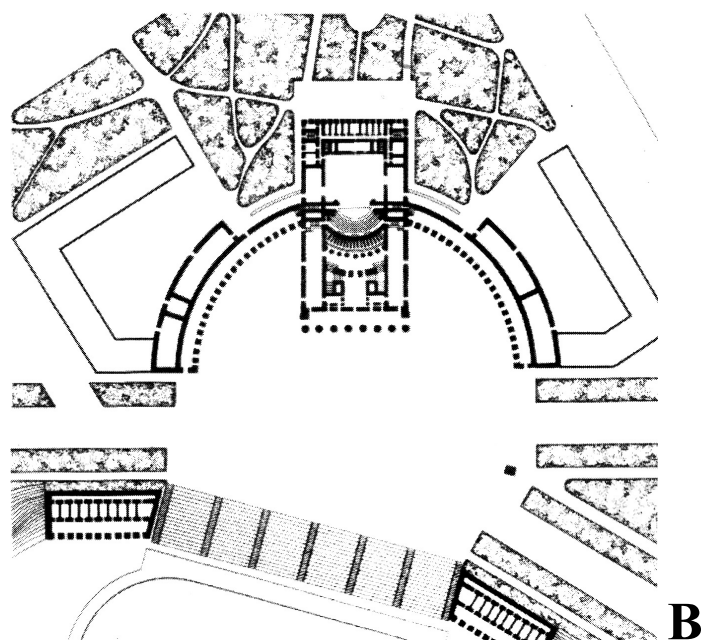
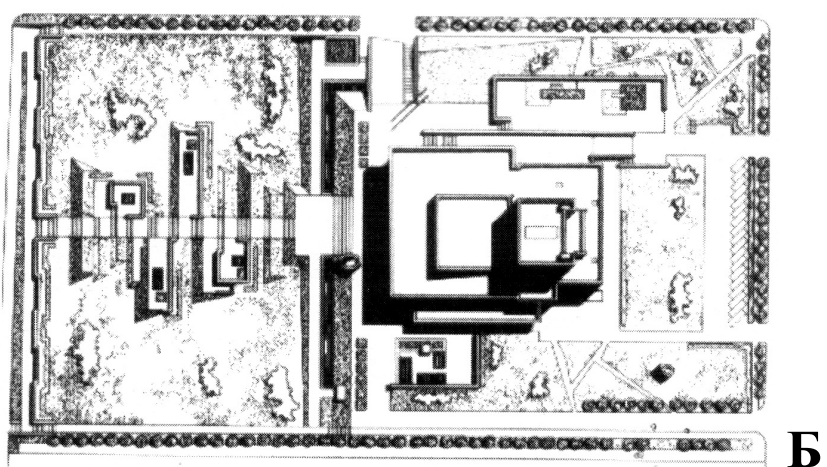
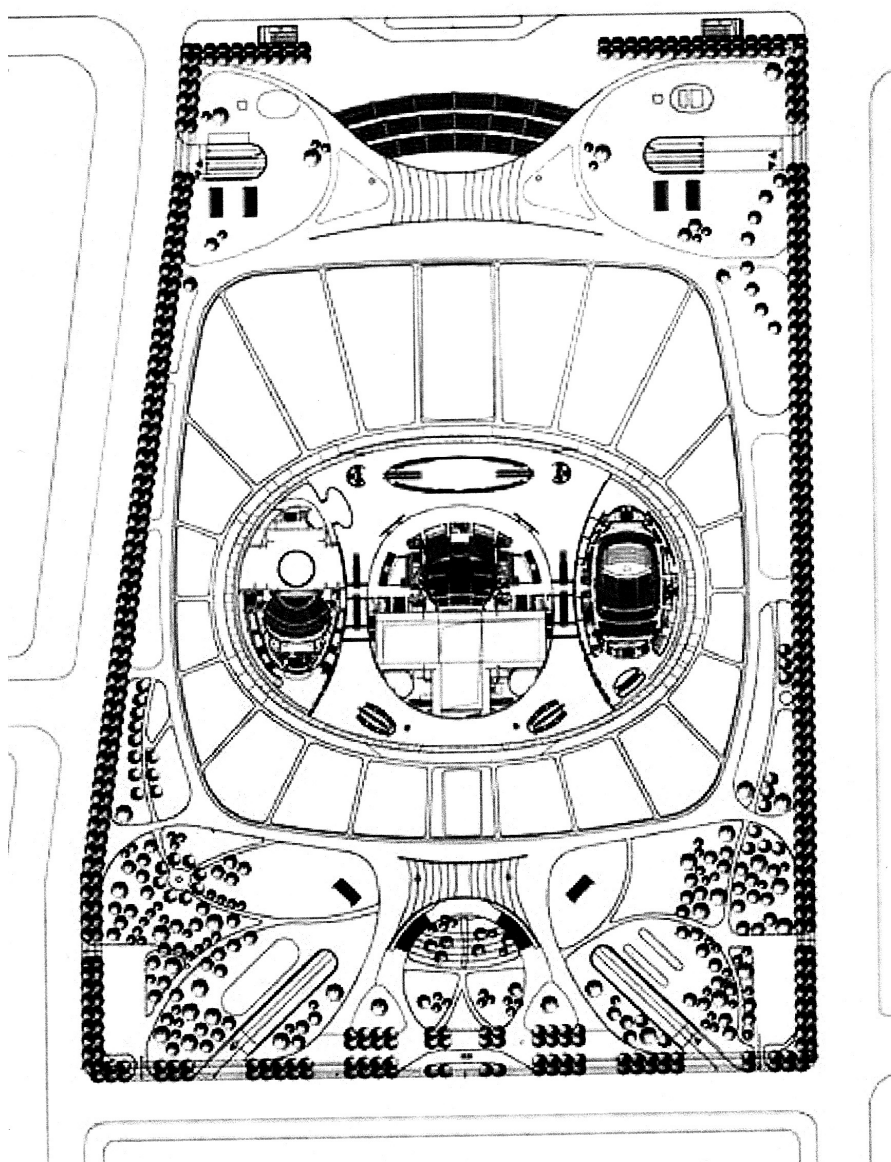
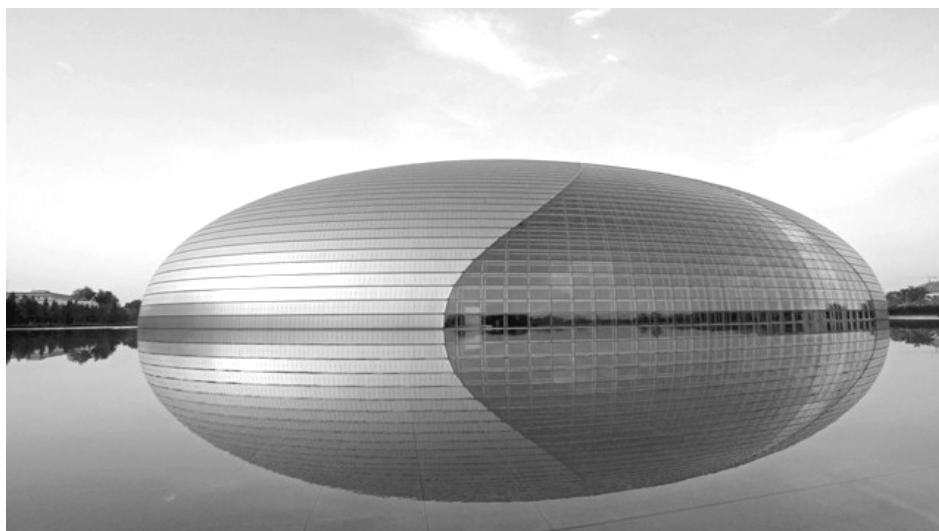

Рис. 19. Приклади рішень генеральних планів театральних будинків.
А-театр драми в м. Ташкент, Узбекистан; Б-драматичний театр у м. Липецьк, Росія; В-проект театру в м. Петрозаводськ, Росія.

*Рис. 20. Великий Національний театр у м. Пекін, КНР.
Загальний вигляд, генеральний план.*

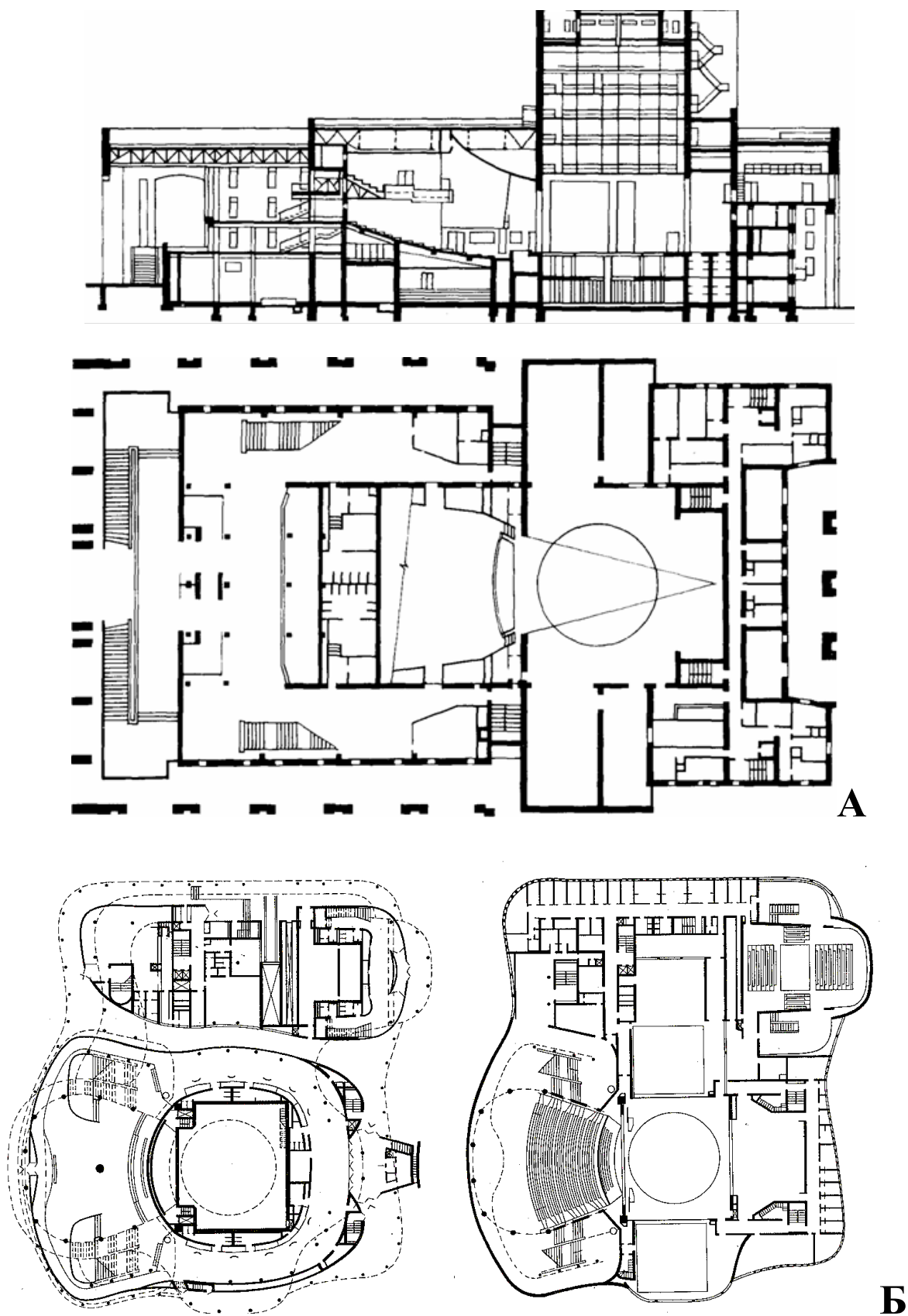

Рис. 21. Плани і розрізи театральних будинків.
*А – Драматичний театр у м. Пермь, Росія. Розріз, план у рівні входу;
 Б – Театр в м. Ессен, ФРГ. Плани поверхів.*

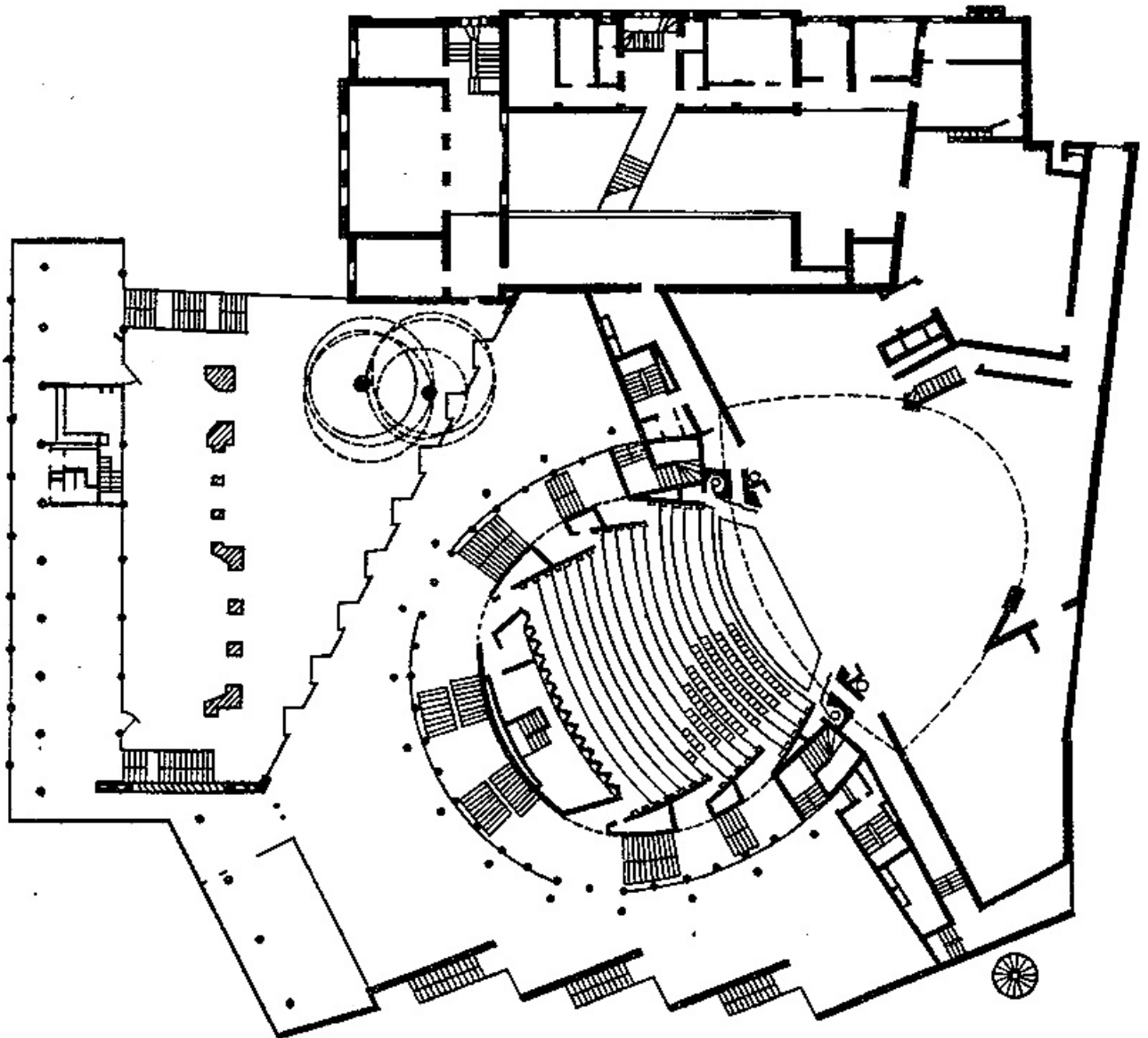
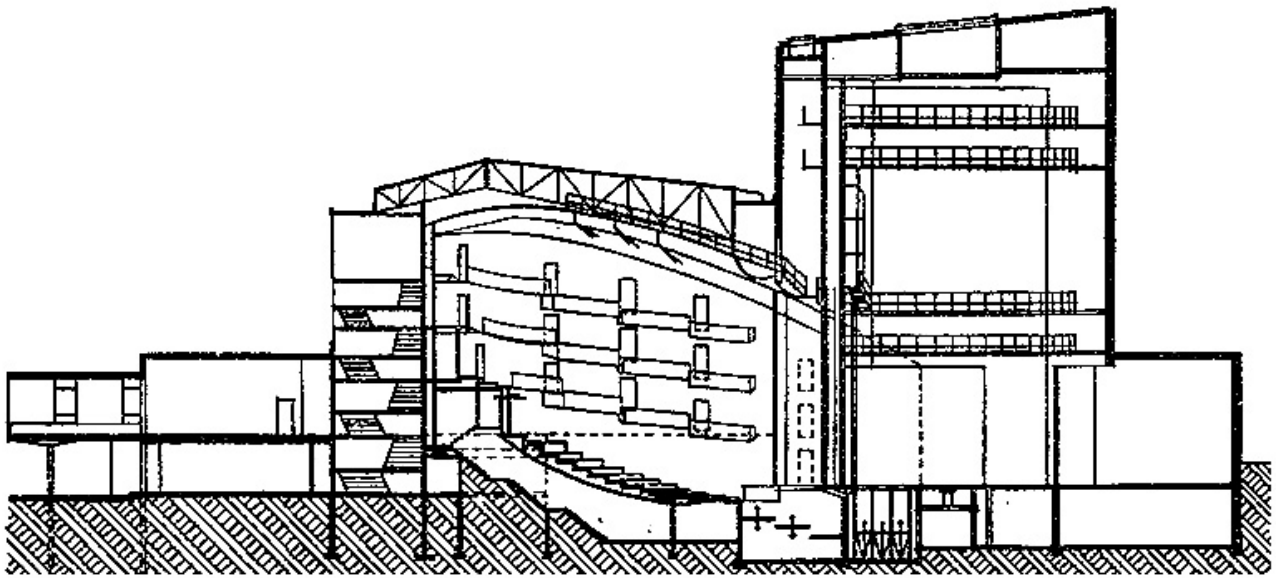

Рис. 22. Театр у м. Мюнстер, ФРГ. Розріз, план.

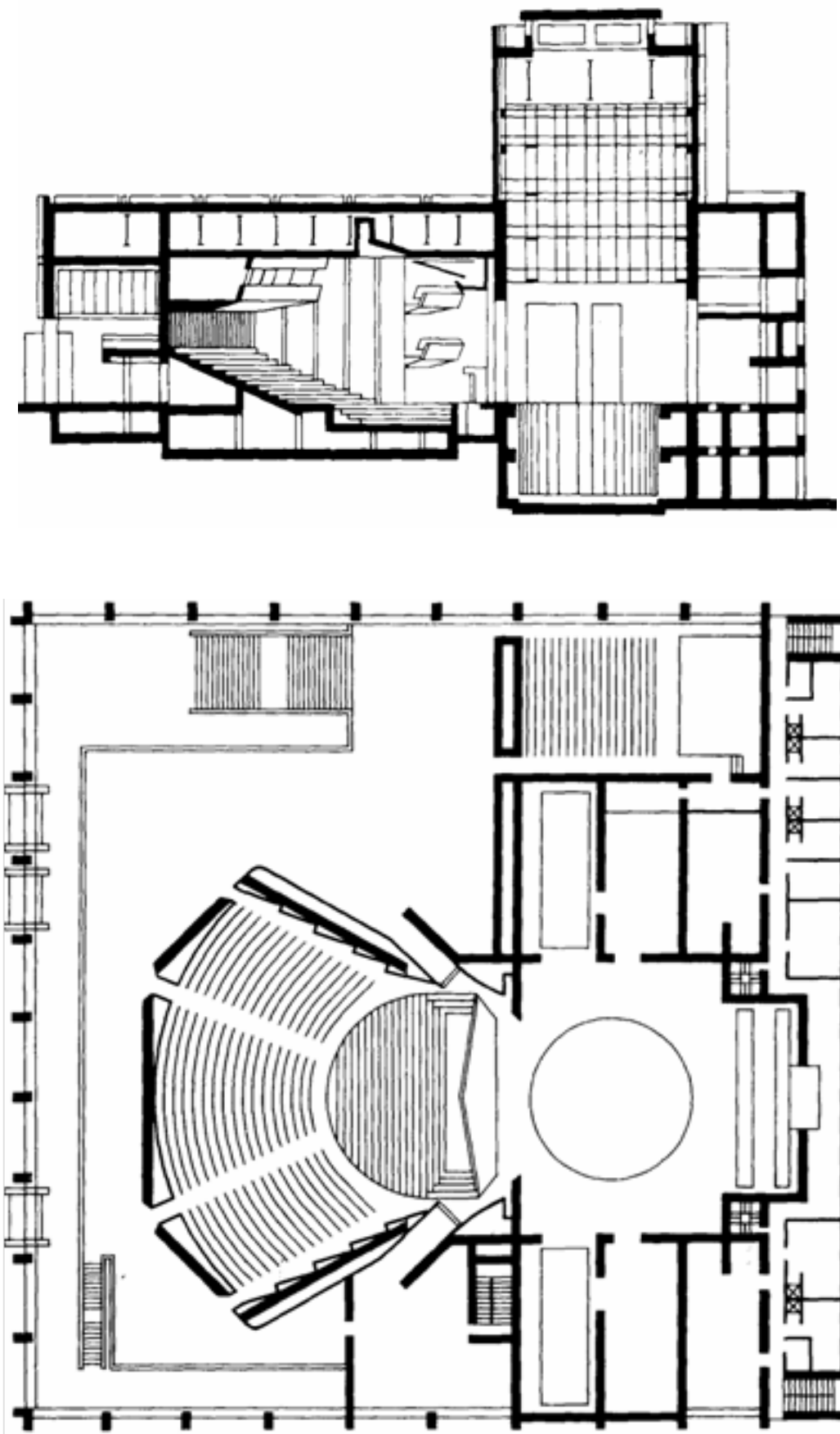

Рис. 23. Казахський Державний Академічний театр драми ім. М. Ауєзова, в м. Алмати, Казахстан. Розріз, план.

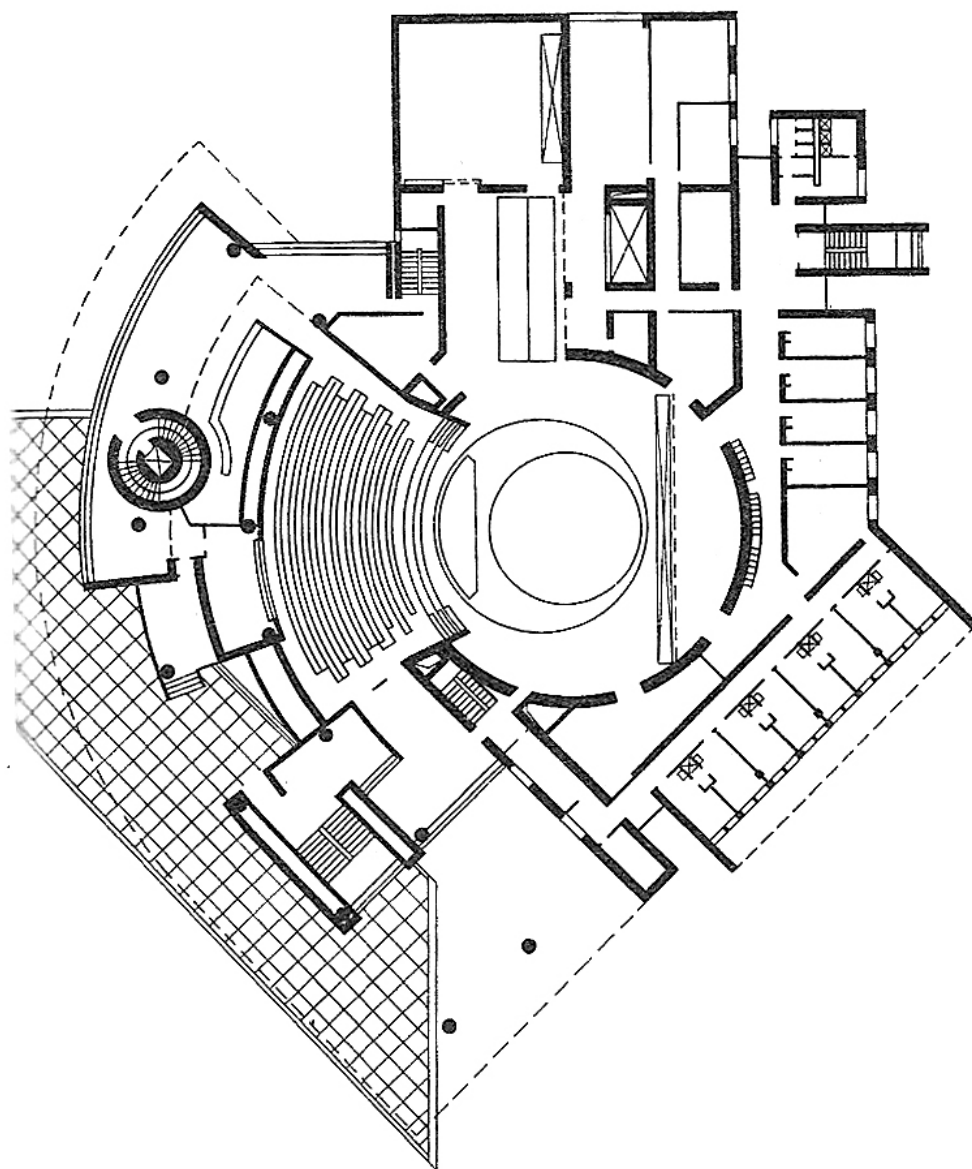
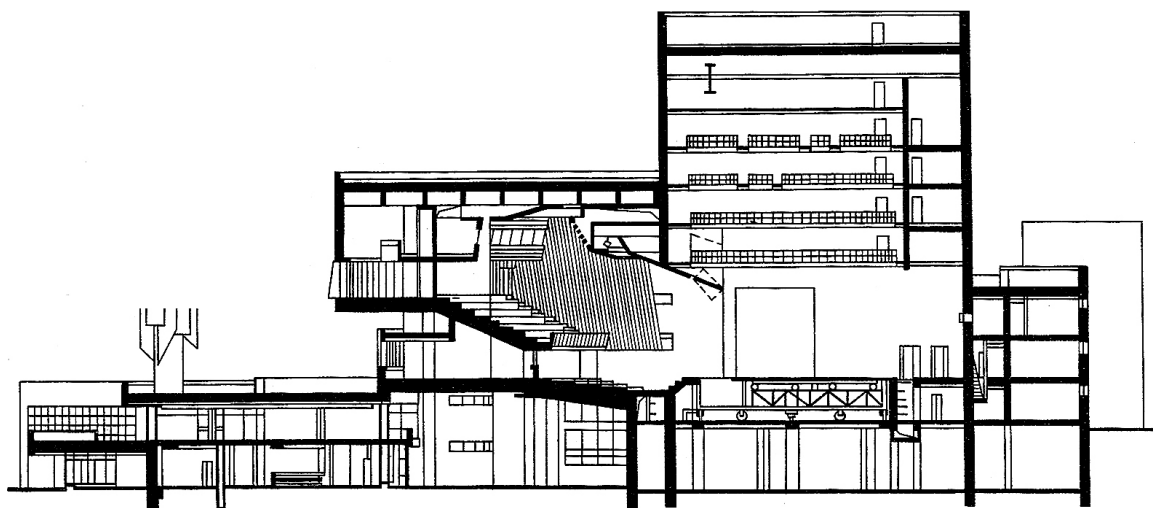

Рис. 24. Обласний театр драми в г. Аркалик, Казахстан. Розріз, план.

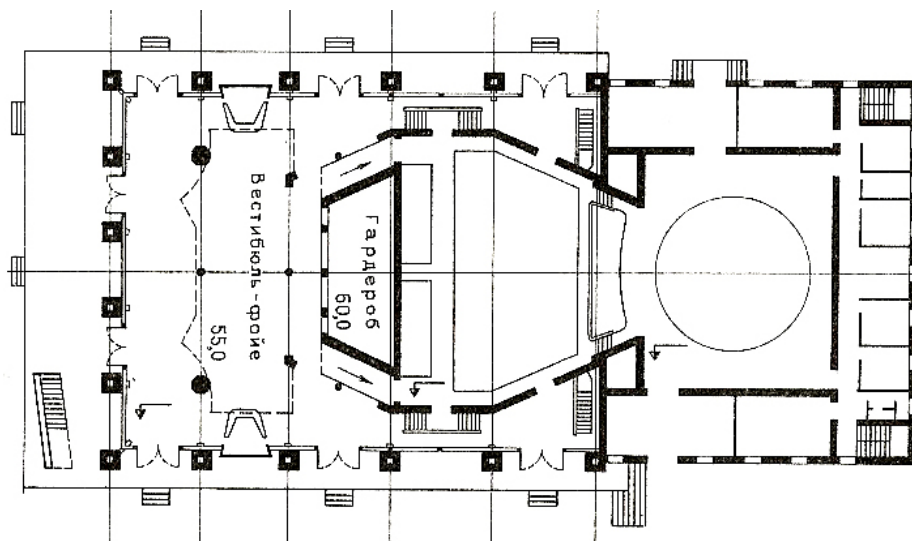

Рис. 25. Дагестанський Державний Руський Драматичний театр, м. Махачкала, Росія. План на рівні планшети сцени.

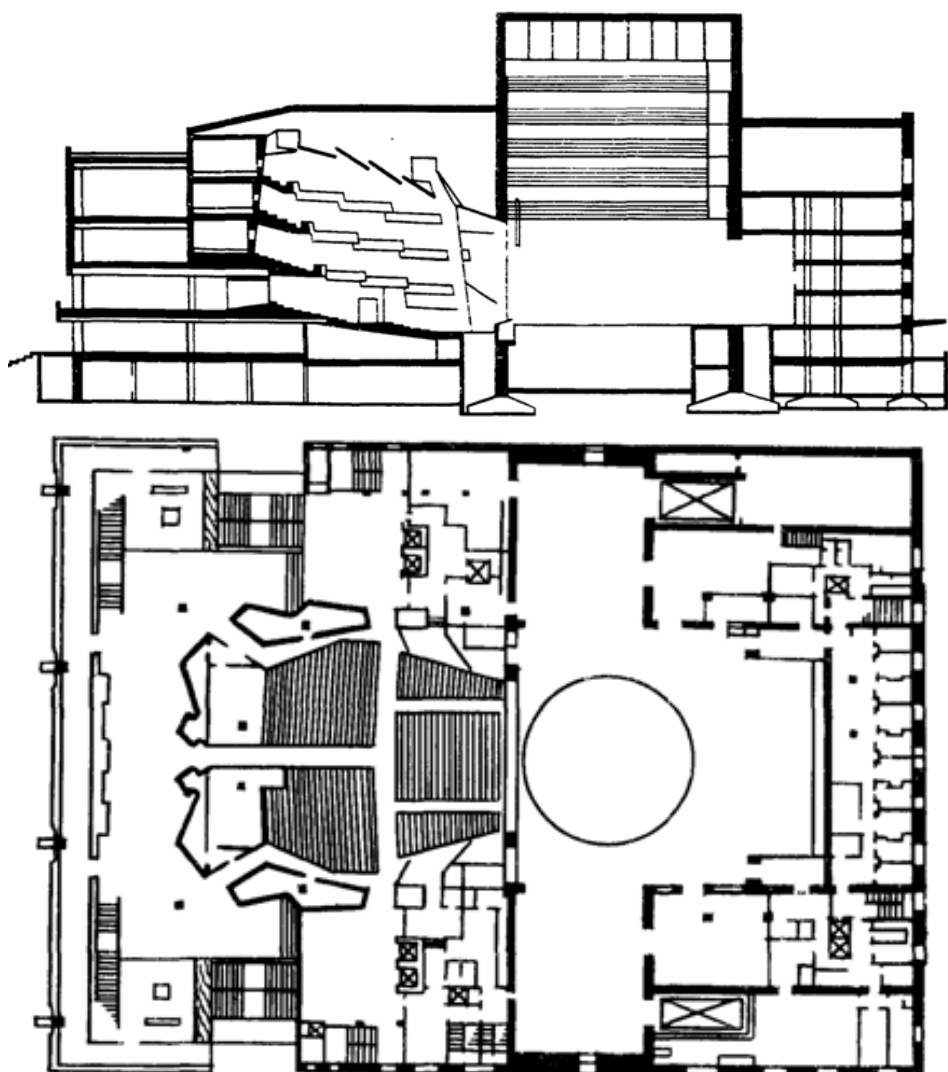

Рис. 26. Московський Художній Академічний театр (МХАТ) імені М. Горького, м. Москва, Росія. Розріз, план.

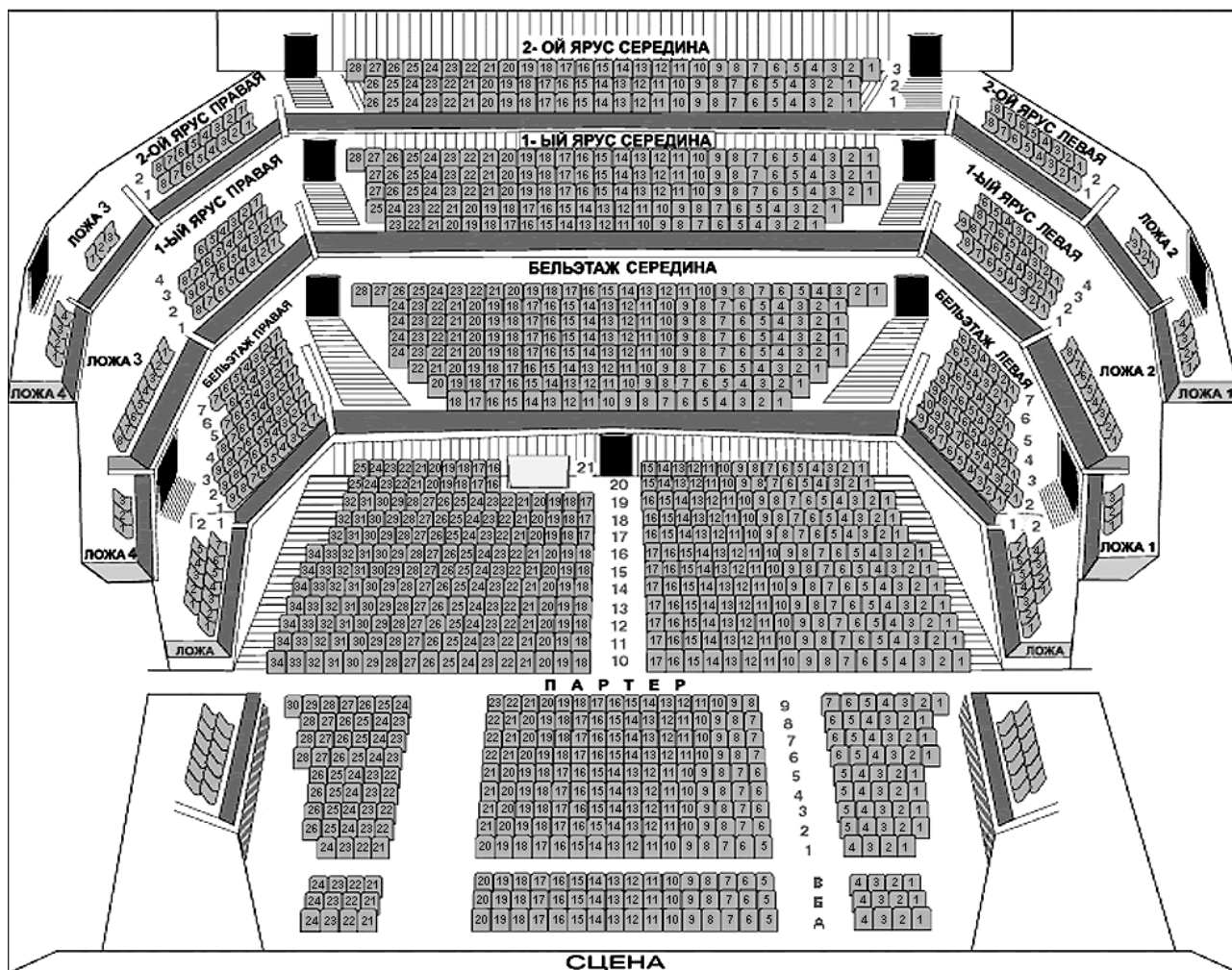

Рис. 27. Московський Художній Академічний театр (МХАТ) імені М. Горького, м. Москва, Росія. Схема залу для глядачів.

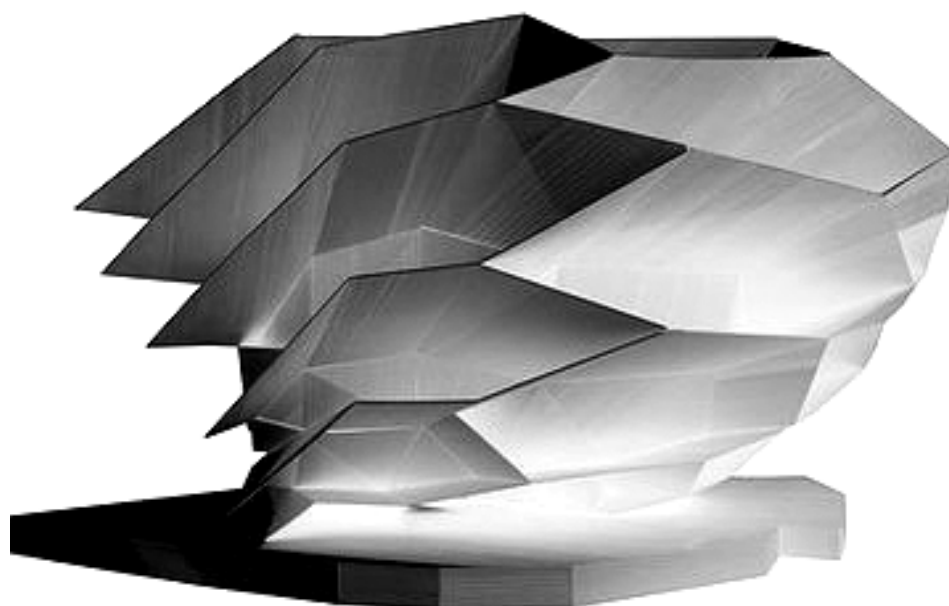

Рис. 28. Театр в м. Гранада, Іспанія. Проект. Макет.

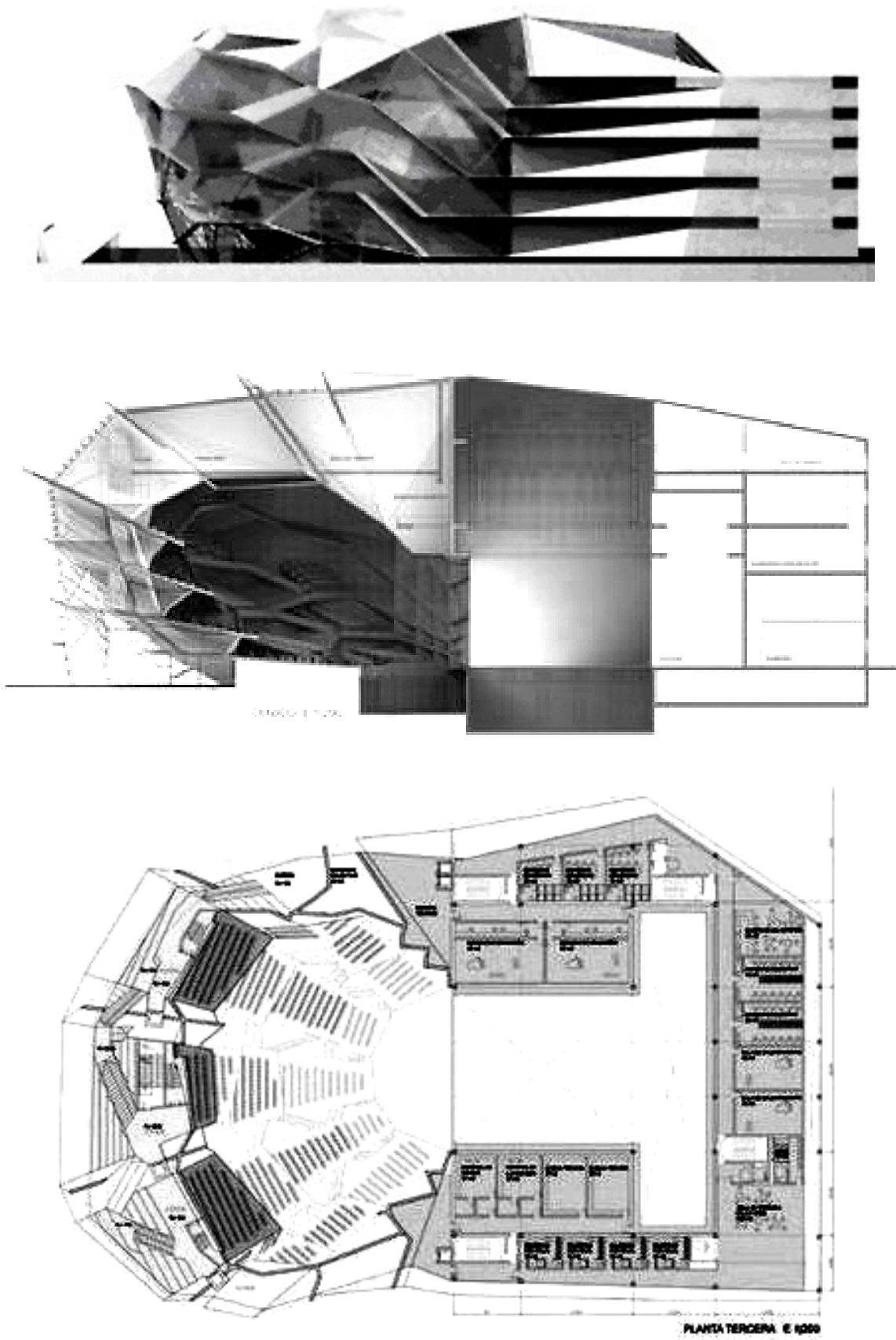

Рис. 29. Театр в м. Гранада, Іспанія. Проект. Фасад, розріз, план.

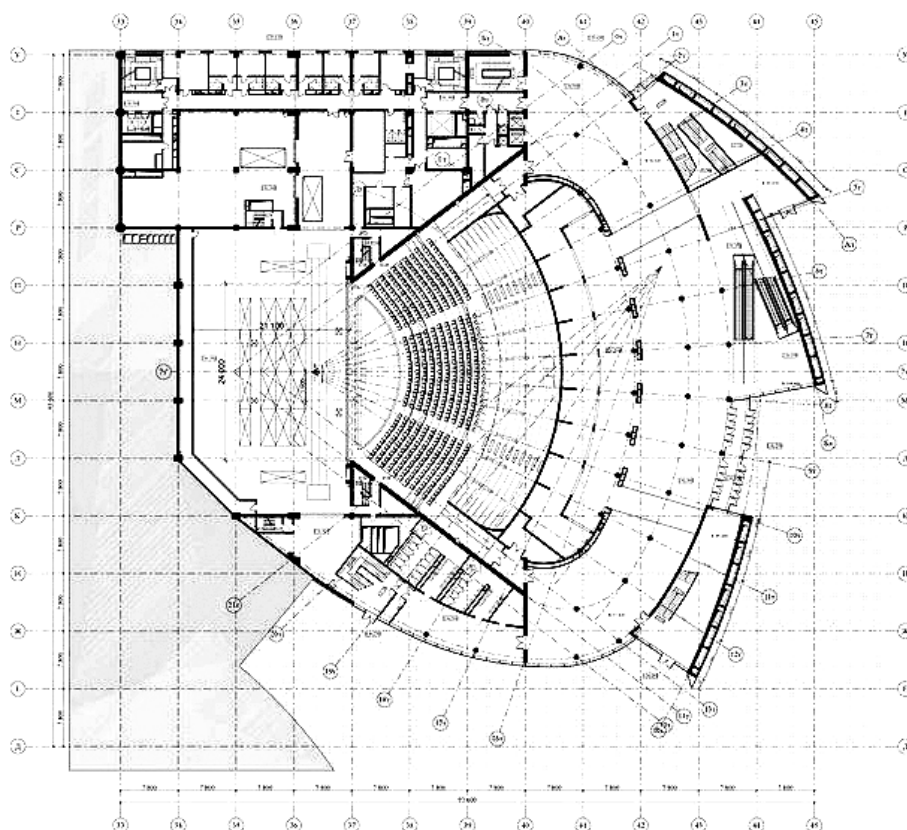
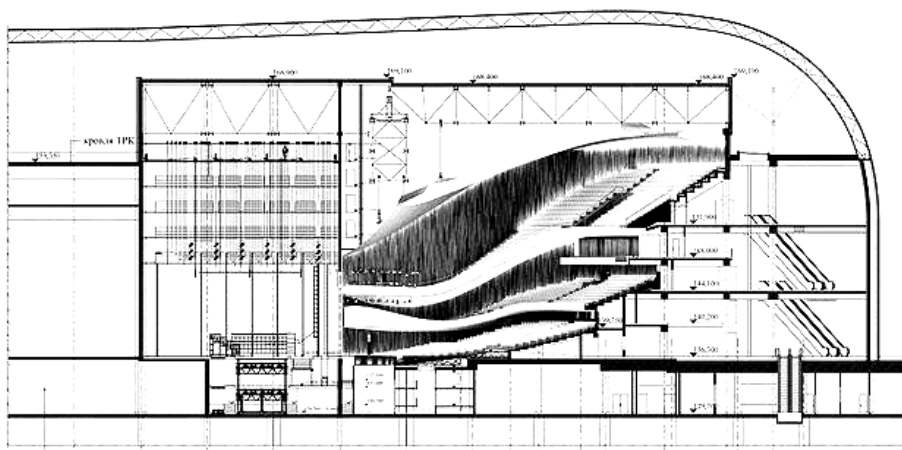

Рис. 30. Кіноконцертний комплекс Москва-Сіті, м. Москва, Росія. Проект.
Фасад, розріз, план.

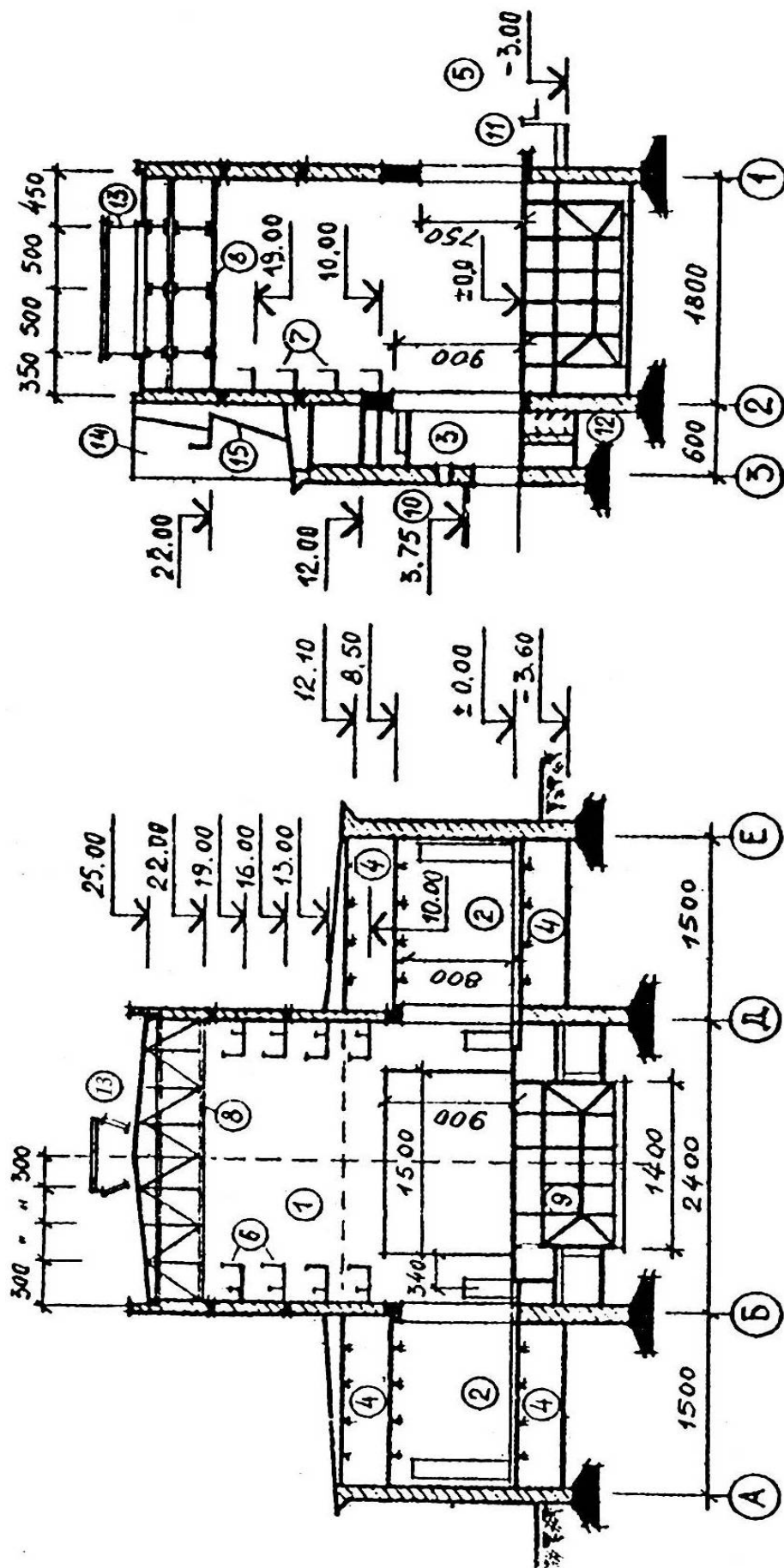

Рис. 31. Поперечний і поздовжній розрізи сцени (варіант).

Розміри в сантиметрах, висотні відмітки – в метрах.

1-колосникова сцена; 2-кармани сцени; 3-ар'єрсцена; 4-приміщення, що обслуговують сцену; 5-зал для глядачів; 6-бокові робочі галереї; 7-задні робочі галереї; 8-колосники; 9-барabanне коло сцени, що обертається; 10-ріпроекційна; 11-оркестрова яма; 12-сейф для зберігання скатаних декорацій; 13-витяжні пожежні клапани; 14-колосникові сходи; 15-пожежні сходи.

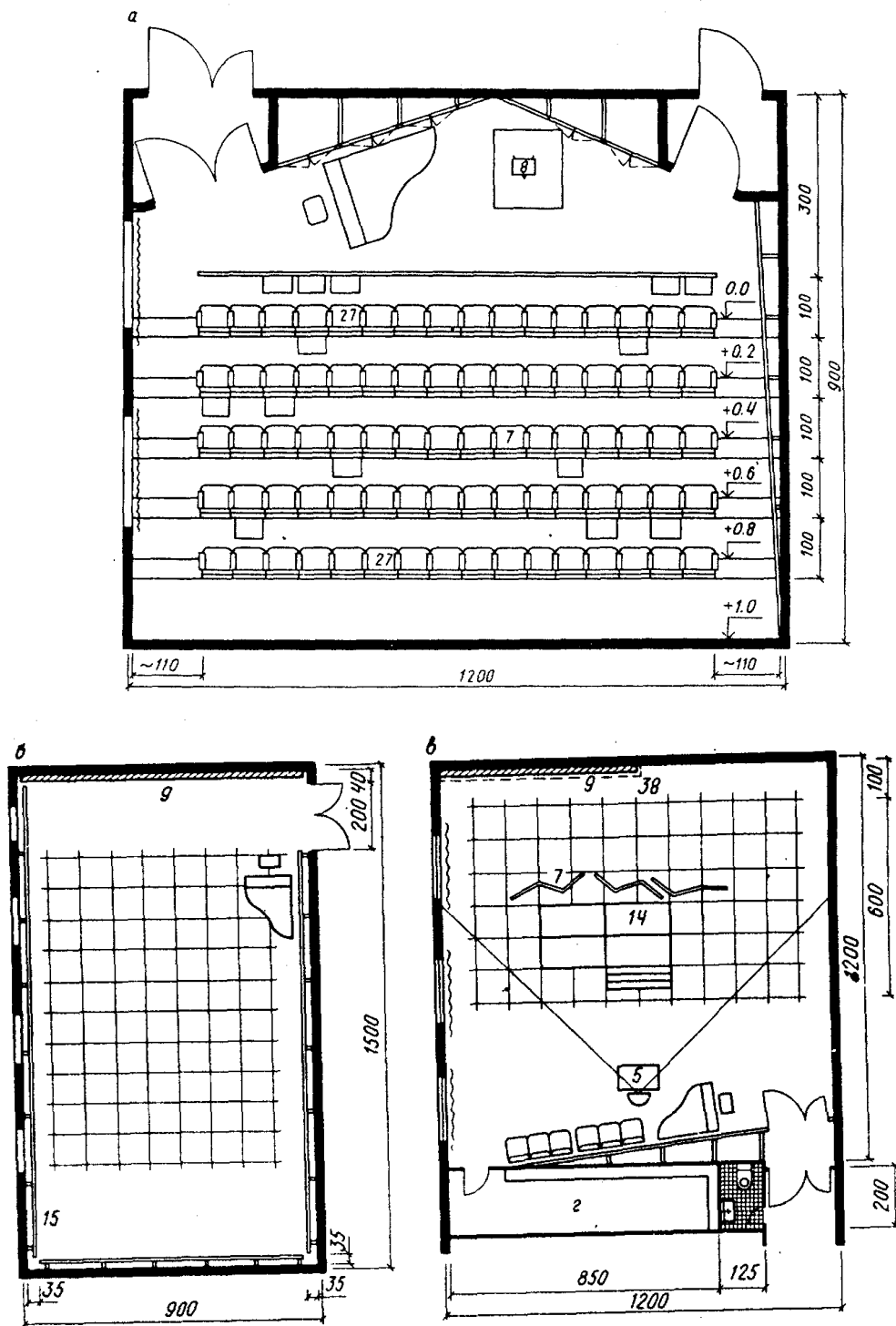

Рис. 32. Примеры планировки репетиционных залов

а - зал для репетиций хора в театре оперы и балета; б - зал для репетиций балета и театра музыкальной комедии с шириной игрового портала 10 м; в - малый репетиционный зал театра с шириной игрового портала 10 м; г - инвентарная; экспликацию оборудования см. на рис. 26

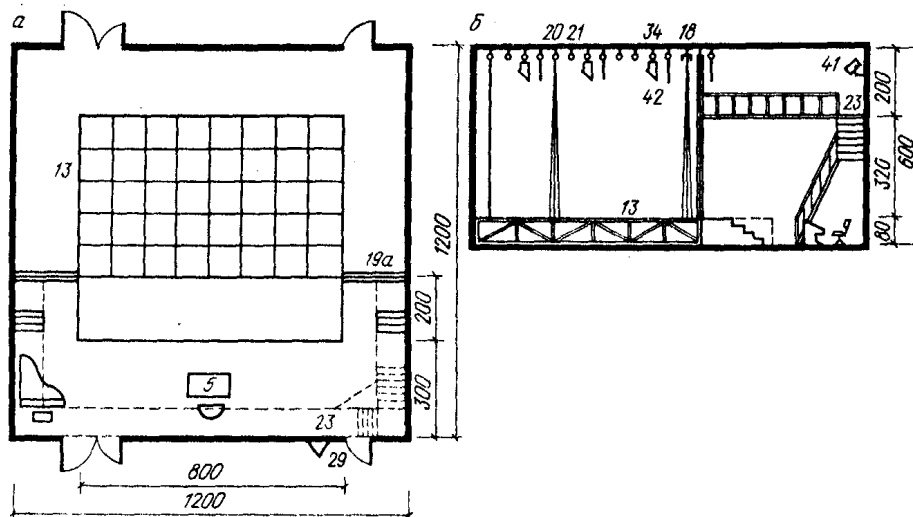

Рис. 33. Большой репетиционный зал драматического театра с шириной игрового портала 8 м (пример планировки)

- а - план; б - продольный разрез; 1 - стол гримировальный; 2 - кресло рабочее; 3 - диван; 4 - пульт дирижера; 5 - пульт режиссера; 6 - вешалка для костюмов; 7 - ширма репетиционная; 8 - пюпитр для нот; 9 - зеркало большое и зеркала балетных залов; 10 - санитарный узел; 11 - шкаф для музыкальных инструментов; 12 - штора светозащитная; 13 - станок театральный полустационарный (100-200 см); 14 - станок театральный репетиционный; 14а - лестница репетиционная; 15 - станок балетный (палка); 15а - станок балетный (палка) переносной; 16 - пианино; 17 - табурет к пианино; 18 - занавес антрактный; 19 - кулисы поплановые; 19а - кулисы порталные, подвижные; 20 - занавес поплановый; 21 - декорационный подъем (ручной); 22 - рояль; 23 - мостик смотровой; 24 - водостойкий занавес; 25 - скамья спортивная; 26 - шкаф для нот; 27 - кресло с пюпитром; 28 - стул складуемый; 29 - световое табло; 30 - магнитофон, видеомагнитофон; 31 - комплект звукозаписи и звуковоспроизведения театральный; 32 - часы настенные электрические; 33 - телефонный аппарат; 34 - софитный подъем (ручной); 35 - сетка защитная для окон; 36 - светильник общего освещения; 37 - вешалка для полотенец; 38 - приспособление для защиты зеркал; 39 - щит осветителя; 40 - регулятор света; 41 - прожектор театральный; 42 - комбинированный прибор рассеянного света (рамка, софит, подсвет); 43 - перекладина гимнастическая, 44 - кольца гимнастические; 45 - конь гимнастический; 46 - ковер борцовский; 47 - маты гимнастические; 48 - мешок боксерский; 49 - груша боксерская; 50 - штанга; 51 - стол для настольного тенниса; 52 - стенка шведская*

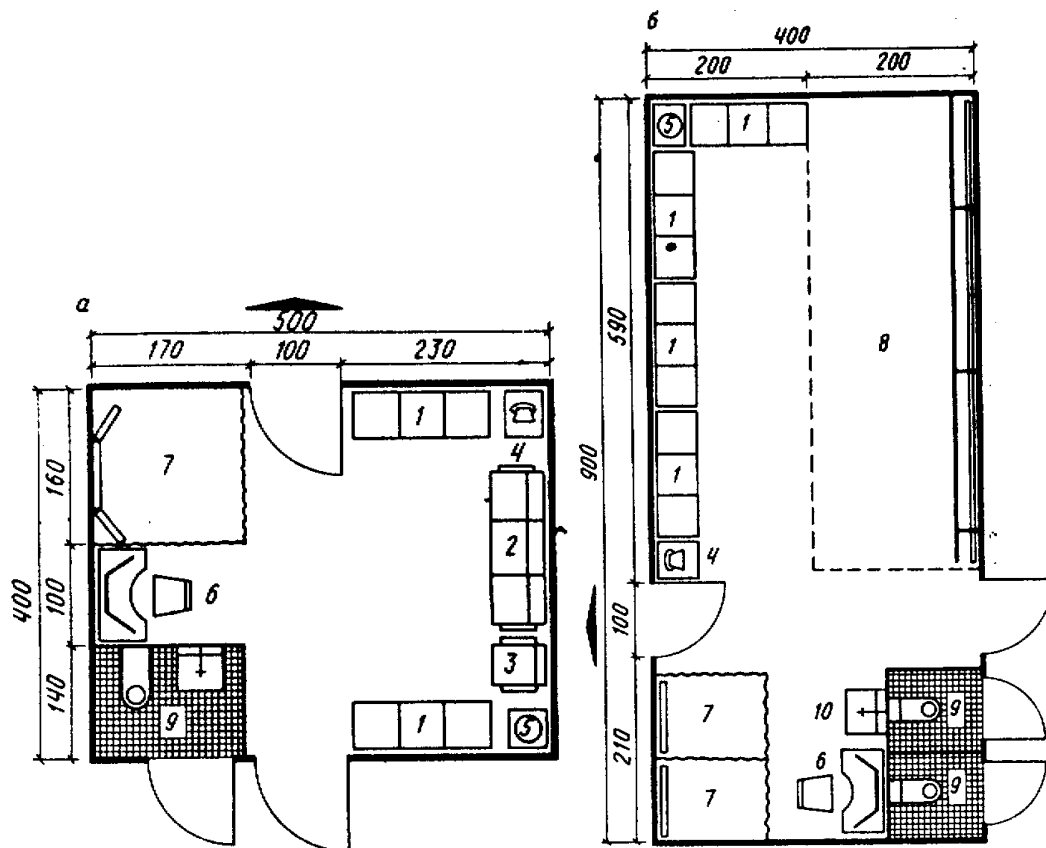

Рис. 34. Примеры планировки помещений ожидания выхода на сцену (стрелкой показано направление выхода на сцену)

а - для драматических театров (единовременное пребывание 12 актеров); б - для театров музыкальной комедии, оперы и балета (единовременное пребывание 18-20 актеров);
 1 - банкетки; 2 - диван; 3 - кресло; 4 - внутренний телефон; 5 — устройство для питьевой воды; 6 - место для перегиммировки с гримировальным столом и трехстворчатым зеркалом;
 7 - место для быстрого переодевания с большим зеркалом; 8 - место для разминки;
 9 - санитарный узел

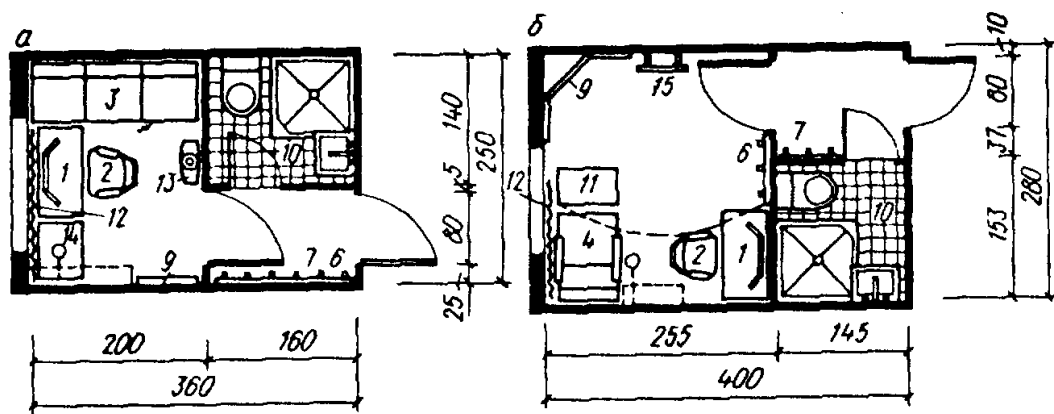

Рис. 21. Примеры планировки индивидуальных артистических уборных

а - для актера драматического театра (общая площадь 9 м², в том числе санитарный узел 2,2 м²); б - для солиста балета (общая площадь 11,2 м², в том числе санитарный узел 2,2 м²); перечень оборудования (для всех типов артистических уборных):
 1 - стол гримировальный с трехстворчатым зеркалом и осветительной системой; 2 - кресло гримировального стола вращающееся; 3 - диван для отдыха; 4 - кресло-шезлонг для отдыха;
 5 - стол для реквизита;
 6 - вешалка для театральных костюмов; 7 - вешалка для собственного костюма; 8 - шкаф-секретер; 9 - большое зеркало; 10 - санитарный узел; 11 - приставной полужесткий табурет; 12 - штора светозащитная; 13 - манекен; 14 - стол гримировальный малый (вместе с основным гримировальным столом образует стол-панель для сложного грима) для общих артистических уборных; 15 - станок балетный; 16 - пианино; 17 - раздвижная перегородка; 18 - стул полужесткий для общих артистических уборных; 19 - табурет мягкий;

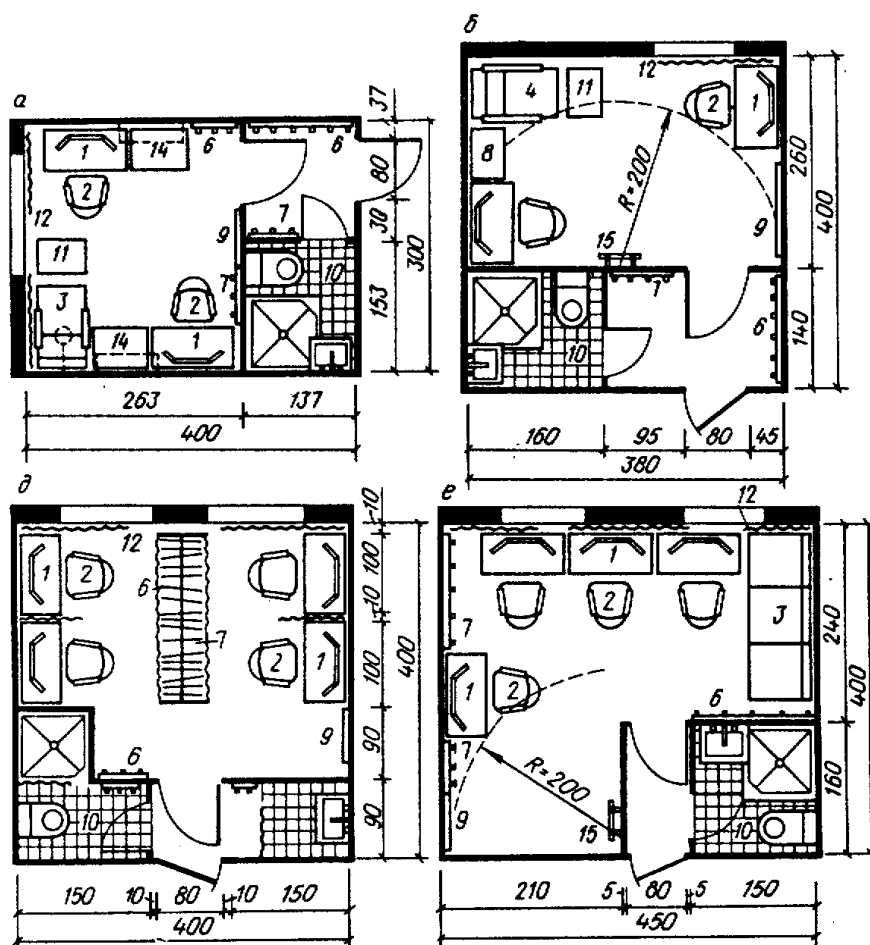

Рис. 35. Примеры планировки групповых артистических уборных

а - для двух актеров драматического театра (общая площадь 12 м^2 , в том числе санитарный узел $2,1 \text{ м}^2$); *б* - для двух солистов балета (общая площадь 15 м^2 в том числе санитарный узел $2,2 \text{ м}^2$); *в* - для трех актеров драматического театра (общая площадь 14 м^2 , в том числе санитарный узел $2,2 \text{ м}^2$); *г* - для трех артистов балета (общая площадь 16 м^2 , в том числе санитарный узел $2,6 \text{ м}^2$); *д* - для четырех актеров драматического театра (общая площадь 16 м^2 , в том числе санитарный узел $3,3 \text{ м}^2$); *е* - для четырех артистов балета (общая площадь 18 м^2 , в том числе санитарный узел $2,4 \text{ м}^2$); *ж* - для шести актеров драматического театра (общая площадь 18 м^2 , в том числе санитарный узел $1,6 \text{ м}^2$); *и* - для шести артистов балета (общая площадь 18 м^2 , в том числе санитарный узел $1,6 \text{ м}^2$)

7. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Амфітеатр - місця в залі для глядачів, що піднімаються уступами за партером.

Ар'єрсцена – задня частина сцени, яка розташована за основним планшетом сцени.

Балкон - місця для публіки, розташовані в кілька рядків у різних ярусах залу для глядачів навпроти сцени. У деяких театрах балкони розташовані також по бокових сторонах залу.

Бельєтаж - перший поверх балконів над партером і амфітеатром у залі для глядачів театру.

Бенуар - нижній ярус театральних лож, розташований по обидва боки партеру на рівні сцени або трохи нижче.

Бутафорія – предмети сценічної обстановки, спеціально підроблені під справжні, які мають декораційне призначення.

Галерея - верхній ярус залу для глядачів.

Декорація - встановлене на сцені мальовниче або архітектурне зображення місця й обстановки театральної дії.

Колосники - невидима для глядача верхня частина сцени, яка призначена для підвіски мальовничих декорацій.

Ложа - відокремлене приміщення, яке призначене для декількох глядачів. Ложі можуть розташовуватися по боках і позаду партеру (ложі-бенуар) і на ярусах. Ложі розчленовують і візуально розширюють зал для глядачів.

М'які декорації - декорації із тканини (мальовничі задники, драпірування, штори).

Об'ємні декорації - просторові спорудження на сцені.

Партер - площа підлоги залу для глядачів з місцями для глядачів. Для кращої видимості підлога партеру звичайно підвищується від сцени до задніх рядів.

Планшет сцени - ігровий майданчик сцени, що виконаний зі збірних елементів (як правило, дерев'яних щитів).

Портальний проріз (будівельний портал) - архітектурне обрамлення сцени, що відокремлює її від залу для глядачів.

Просценіум (авансцена) - частина сцени, що виступає перед порталом.

Рампа - низький бар'єр уздовж авансцени, що закриває від глядачів спрямовані на сцену освітлювальні пристрої.

Реквізит - предмети побуту, використовувані в постановці.

Софіти - горизонтальний рядок ламп, розміщений зверху та з боків сцени.

Сцена - ігровий майданчик, обмежений сценічною коробкою. До складу сцени входять: авансцена (на площі залу для глядачів), ар'єрсцена (задня сцена), кармани (приміщення для монтування декорацій поточного спектаклю), а також трюм (нижня сцена) і надколосниковий простір.

Трюм – приміщення для нижньої механізації сцени, що знаходиться під її планшетом.

Фурки - пристрої для пересування на театральній сцені частин декоративного оформлення.

Ярус - балкон з розташованими на ньому місцями для глядачів, що йде уздовж задньої і бокових стін залу для глядачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДБН 360-92** «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень».- К.: Укрархбудінформ, 2002. - 110 с.
2. ДБН В.2.2-9-99 «Громадські будинки та споруди. Основні положення». - К.: Укрархбудінформ, 1999. - 45 с.
3. ДБН В.2.2-16-2005 «Культурно-видовищні й дозвілєві заклади». - К.: Укрархбудінформ, 2005. - 64 с.
4. ДБН В.2.2-17:2006 «Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення». - К.: Укрархбудінформ, 2006. - 22 с.
5. Виноградов В.М. Театральные здания вчера, сегодня, завтра. М., 1971. – 167с.
6. Гнедовский С. В., Гнедовский Ю.П., Хрипунов Ю. Д. Архитектура советского театра. - М.: Стройиздат, 1986 г. – 400с.
7. Гельфонд А.Л. Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений: Учебное пособие. – М.: Архитектура – С, 2007. – 280 с.
8. Проектирование театров. Справочное пособие к СНиП 2.08.02-89. - М. Стройиздат, 1990. - 120 с.
9. Проскуряков В.І. Архітектура українського театру. Простір і дія. - Видавництво Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2001. - 564 с.
10. Топуз В.Г. Методические указания и программа-задание на выполнение курсового проекта на тему «Драматический театр на 1000 мест» - Одесса: ОИСИ, 1989 г. – 62с.